Latifundium. Lat. V civilním právu velké a rozsáhlé držby; velké nebo rozsáhlé pole; obecní pozemek (common). Velká nemovitost, skládající se z menších *(fundis)*, která začala být v pozdějších dobách (římské) říše běžnou.

Latifundus. Vlastník velké nemovitosti, skládající se z menších.

Latin. Latina. Jazyk strarých Římanů. Jsou tři druhy právnické latiny: (1) dobrá latina povolená gramatiky a právníky; (2) falešná nebo nepřiměřená latina, která v minulých dobách kazila a znešvařovala původní writy (soudní příkazy), i když nemohla učinit neplatným žádný writ, žádné prohlášení ani žádnou obhajobu atd.; (3) odborná terminologie, známá jenom právním znalcům a nikoli gramatikům, nazývaná „latina právníků" (Lawyers' Latin).

Latinarius. Tlumočník z latiny nebo do latiny.

Latini juniani. Lat. V římském právu třída propuštěnců *(libertini)* mezi dvěma jinými třídami propuštěnců nazývaných *„Cives Romani"* a *„Dediticii"*.

Latitat. Ve staré anglické praxi writ, který se vydával v osobních žalobách, jestliže na výzvu zvanou bill of Middlesex přišla odpověď *non est inventus* (nebyl nalezen); nazýval se tak podle důrazných slov jeho úvodní části, v níž bylo „dosvědčeno, že obžalovaný se skrývá [latitat] a potuluje se" v hrabství. 3 Bl. Comm. 286, Zrušen St. 2, Wm. IV. c. 39.

Latitatio. Lat. V civilním právu a ve staré anglické praxi úkryt, číhaná, nebo utajování osoby.

Lator. Lat. V civilním právu doručitel; posel. Také zákonodárce.

Latro. Lat. V civilním a starém anglickém právu lupič; zloděj.

Latrocination. Akt lupičství; plenění.

Latrocinium. Právo soudit a popravovat zloděje; také krádež; kradená věc.

Latrociny. Krádež.

Laudare. Lat. V civilním právu jmenovat; uvádět; citovat; uvést něčí titul nebo funkci.

Ve feudálním právu soudně rozhodnout nebo schválit. *Laudamentum,* nález nebo rozhodnutí poroty. 2 Bl. Comm. 285.

Laudatio. Lat. V římském právu svědectví přednesené před soudem a týkající se řádného chování a bezúhonnosti obžalovaného. Připomínalo praxi, jež převažuje na našich soudech, kde jsou osoby vyzývány, aby se vyslovily k charakteru osoby zbavené svobody. Nejmenší počet *laudatores* (svědků v trestním procesu, kteří mluvili ve prospěch obžalovaného) u Římanů byl deset.

Laudator. Lat. Arbitrážní rozhodčí, arbitr; svědek vypovídající o něčím charakteru.

Laudemium. Lat. V civilním právu částka, kterou platil nový emfyteuta *(viz emphyteuta),* který získává *emphyteusis,* nikoli jako dědic, ale jako jediný nástupce, ať už darem, odevzdáním, směnou nebo prodejem. Byla to částka rovnající se padesátině kupní ceny zaplacené *dominovi* nebo majiteli za přijetí nového *emphyteuty.* Ve starém anglickém právu se jí říkalo „peníze jako projev uznání", acknowledgment money.

Laudum. Lat. Výrok rozhodčího soudu nebo vyznamenání.

Laughe. Vzájemné kolektivní ručení.

Launch. Akt spouštění lodi na vodu, pohyb lodi ze země do vody, zvláště klouzání na cestě z doku, v němž je stavěna. Otevřená loď větší velikosti používaná v kterékoli službě. Člunový kontejner.

Laundering. Praní špinavých peněz. Výraz používaný k označení investice nebo jiného převodu peněz pocházejících z vyděračství, obchodu s drogami a jiných nezákonných zdrojů do legitimních kanálů, takže jejich původní zdroj není možné vypátrat. Praní špinavých peněz je federální zločin. 18 U.S.C.A. § 1956.

Laureate. Dvorní básník. Ve starém anglickém právu úředník panovníkova dvora, jehož povinnosti dříve sestávaly pouze v tom, že složil dvě ódy za rok, u příležitosti panovníkových narozenin a nového roku; někdy také, i když vzácně, při příležitosti nějakého významného vítězství.

Laurels. Kousky zlata, zpracované jako mince v r. 1619, s královou hlavou ověnčenou vavřínem; odtud název. *Viz* Jacobus.

Laus Deo. Lat. Bohu budiž chvála. Staré záhlaví směnek.

Law. Právo; zákon. To, co je určeno, nařízeno nebo stanoveno. Pravidlo nebo metoda, podle níž společně existují nebo vzájemně následují fenomény (jevy, úkazy) nebo jednání. Právo ve svém obecně použitelném smyslu je soubor pravidel jednání nebo chování předepsaných kontrolující (vládnoucí) autoritou a majících závaznou zákonnou moc. United States Fidelity and Guaranty Co. v. Guenther, 281 U.S. 34, 50 S. Ct. 165, 74 L. Ed. 683. To, čeho je třeba dbát a co musí dodržovat občané, to, co podléhá sankcím nebo zákonným právním důsledkům, je právo. Právo je slavnostním vyjádřením vůle nejvyšší moci ve státě. Calif. Civil Code, § 22.

„Právo" státu je třeba hledat v jeho zákonných a ústavních ustanoveních, tak jak jsou vykládána jeho soudy, případně, není-li psaného práva v rozhodnutích jeho soudů. Dauer's Estate v. Zabel, 9 Mich. App. 176, 156 N.W.2d 34, 37.

Slovo „právo" obvykle zahrnuje jak psané právo, tak soudcovské (precedenční) právo. Matter of Estate of Perlberg, Tenn. App. 694, S.W.2d 304, 308.

Ve staré anglické jurisprudenci je slova „právo" užíváno k označení přísahy nebo výsady složit přísahu; jako ve větách „vzít do rukou své právo" (to wage one's law), „ztratit právo" (to lose one's law).

Výrazu se rovněž používá jako protikladu k „faktu". Říká se např., že o právních otázkách rozhoduje soud, zatímco sférou působnosti poroty je řešit faktické otázky.

Slovo může znamenat nebo zahrnovat: soubor zásad, standardů a pravidel vyhlášených státem (government), State ex rel. Conway v. Superior Court within and for Greenlee County, 60 Ariz. 69, 131 P.2d 983, 986; příkaz, který zavazuje osobu nebo osoby a zavazuje obecně k jednání nebo zdržení se jednání určitého druhu; ústavu nebo ústavní ustanovení. Wickham v. Grand River Dam Authority, 189 Okl. 540, 118, P.2d 640, 643; nařízení hrabství, People v. Ziady, 8 Cal.2d 149, 64 P.2d 425, 430; konkrétní a uzavřený akt platného práva; doktrínu nebo proceduru common law, z něhož vychází ekvita; registrovaný návrh zákona, osvědčený předsedajícími dvou částí Valného shromáždění, Shannon v. Dean, 279 Ky. 279, 130 S.W.2d 812, 815; obecné pravidlo lidského jednání, jež bere na vědomí pouze

vnější jednání, podepřené konečnou autoritou, která je lidská, a mezi lidskými autoritami ta, jež je v politické společnosti nejvyšší; to, co poskytne zákonodárný sbor (grant), City of Los Angeles v. Pacific Land Corporation, 41 Cal. App.2d 223, 106, P.2d 242, 244; správní pravidla a směrnice, Columbia Broadcasting System v. United States, 316, U.S. 407, 62 S. Ct. 1194, 1200, 86 L. Ed. 1563; soudní rozhodnutí, rozsudky nebo nařízení, West v. American Telephone & Telegraph Co., 311 U.S. 223, 61 S. Ct. 179, 183, 85 L. Ed. 139; zákon (právo) státu; předpisy přijaté přímo lidmi, právní názor (názor soudců Nejvyššího soudu), 309, Mass. 676, 35, N.E.2d 676, 680; místní pravidla rozhodování, National Fruit Product Co. v. Dwinell—Wright Co., D. C. Mass., 47 F. Supp. 499, 502; dlouho zavedený místní obyčej, který má sílu zákona, Dubois v. Hepburn, 35 U.S. (10 Pet.) 1, 9 L. Ed. 325; Bush v. Brenner, D. C. Minn., 29 F.2d 844, 845; obecní nařízení; předepsaná pravidla jednání a chování, U.S. Fidelity & Guaranty Co. v. Guenther, 281 U.S. 34, 50 S. Ct. 165, 166, 74 L. Ed. 683; proklamace guvernéra, Williams v. State 146, Tex. Cr. R. 430, 176 S.W.2d 177, 184; rezoluci přijatou zákonodárným sborem a schválenou guvernérem, City of Bangor v. Inhabitants of Etna, 140 Me. 85, 34 A.2d 305, 208; revidované zákony, W. R. McCullough Life Ins. Co. v. Armstrong, Tex. Civ. App., 158 S.W.2d 585, 586; pravidlo chování občanů přikazující, co je dobré a zakazující, co je špatné, City of Bangor v. Inhabitants of Etna, 140 Me. 85, 34 A.2d 205, 208; pravidlo chování občanů předepsané nejvyšší mocí ve státě, City of Bangor v. Inhabitants of Etna, 140 Me. 85, 34 A.2d 205, 208; pravidlo chování předepsané zákonodárnou mocí státu, Board of Education of Union Free School Dist. No. Six of Town of Greenburgh v. Town of Greenburgh, 277 N.Y. 193, 13 N.E.2d 768, 770; jednací řád soudu, State ex rel. Conway v. Superior Court within and for Greenlee County, 60 Ariz. 69, 131 P.2d 983, 986; pravidla rozhodování společně přijatá a zachovávaná obhájci a nižšími soudy, West v. American Telephone & Telegraph Co., Ohio, 311 U.S. 223, 61 S. Ct. 179, 183, 85 L. Ed. 139; pravidla vyhlášená vládou, State ex rel. Conway v. Superior Court within and for Greenlee County, 60 Ariz. 69, 131 P.2d 983, 986; systém zásad nebo pravidel lidského chování nebo vědu o nich; směrnice ministra financí, In re Deyo's Estate, 180 Misc. 32, 42 N.Y.S.2d 379, 386; zákonná ustanovení interpretovaná nejvyššími soudy státu, National City Bank v. National Sec. Co., C.C.A. Tenn., 58 F.2d 7, 9; zákon nebo jiné usnesení zákonodárného orgánu, State ex rel. McKittrick v. Missouri Public Service Commission, 252 Mo. 29, 175 S.W.2d 857, 861; právo Spojených států, U.S. v. Wagner, C.C.A. Cal., 93 F.2d 77, 79; směrnice ministerstva války (War Department), Standard Oil Co. of Caliifornia v. Johnson, Cal., 316 U.S. 481, 62 S. Ct. 1168, 1169, 86 L. Ed. 1611.

Paralelní (concurrent) nebo společná (joint) rezoluce zákonodárného orgánu není „právem", Koenig v. Flynn, 258 N.Y. 292, 179 N.E. 705, 707; Ward v. State, 176 Okl. 368, 56 P.2d 136, 137; rezoluce Sněmovny reprezentantů není „právem", State ex rel. Todd v. Yelle, 7 Wash.2d 443, 110 P.2d 162, 165; neústavní zákon není „právem", Flournoy v. First Nat. Bank of Shreveport, 197 La. 1067, 3 So.2d 244, 258.

Pokud jde o jeho původ, „právo" je odvozeno buď ze soudních precedentů, zákonodárství nebo z obyčejů.

Co se týče různých druhů práva, nebo práva posuzovaného v jeho různých aspektech, *viz* Absolute Law; Adjective law; Administrative law; Arms, law of; Bankruptcy Code; Canon *(Canon law)*; Case law; Citations, law of; Civil law; Commercial law; Common law; Conclusion of law; Conflicts of law; Constitutional law; Criminal law; Custom and usage; Ecclesiastical law; Edict; Enabling statute; Equity; Evidence, law of; Flag, law of; Foreign laws; Forest law; General law; International law; Local law; Maritime; Maritime law; Marque, law of; Martial law; Mercantile law; Military law; Moral law; Municipal law; Natural law; Oleron, law of; Ordinance; Organic law; Parliamentary law; Penal laws; Positive law; Private law; Probate; Procedural law; Prospective law; Public law; Remedial laws and statutes; Retrospective law; Revenue law or measure; Road *(Law of the road)*; Roman law; Special law; Staple *(Law of the staple)*; Statute; Substantive law; Unwritten law; War; Wisby, laws of; Written law.

Pokud jde o „fakta" a „právo" jako odlišné výrazy, *viz* Fact. Co se týká *practice of law, viz* Practice.

Law arbitrary. V protikladu k *immutable* (neměnnému), právo nevyvozené z povahy věcí, ale stanovené pouhou vůlí zákonodárného sboru.

Law court of appeals. Odvolací soud. Odvolací soud, který kdysi existoval ve státě Jižní Karolína, a který projednával odvolání od prvoinstančních soudů.

Law day. *Viz* Day.

Law department. Ministerstvo, které má na starosti právní záležitosti vlády. *Viz* Judicial branch.

Law enforcement officer. Ti, jejichž povinností je dbát na dodržování veřejného pořádku. Frazier, 180 Tenn. 232, 173 S.W.2d 563, 565. *Viz také* Police officer; Sheriff.

Law French. Normanská francouzština zavedená v Anglii Vilémem Dobyvatelem. Po mnoho staletí byla ve výrazném smyslu jazykem anglického práva. Blackstone jej nazývá „barbarským dialektem" a pozdější ukázky z něho plně tento název opodstatňují; v dobách svého zavedení však byl, jak bylo zaznamenáno, nejlepším jazykem, jímž se v Normandii hovořilo.

Lawful. Opodstatněný nebo autorizovaný právem; mající kvalifikaci předepsanou právem, nikoli v protikladu k právu nebo zakázaný právem, nikoli nezákonný.

Hlavní rozdíl mezi výrazy „lawful" (oprávněný) a „legal" (zákonný) je v tom, že první výraz se týká podstaty práva, zatímco druhý formy práva. Říci o nějakém jednání, že je „lawful", znamená, že je autorizováno, nebo v každém ohledu nikoli zakázáno, právem. Říci, že je „legal", zákonné, znamená, že je konáno nebo uskutečňováno v souladu s formami a zvyklostmi práva nebo odborně. V tomto smyslu se výraz „nezákonný" (illegal) přibližuje významu „neplatný" (invalid). Např. smlouva nebo závěť bez požadovaných formalit by mohla být prohlášena za neplatnou nebo nezákonnou, nemůže však být označena za neoprávněnou (unlawful). Dále slovo „oprávněný" vystihuje etický obsah lépe než slovo „zákonný". Tento druhý výraz pouze konstatuje shodu s pozitivními, technickými nebo formálními pravidly; první obvykle zahrnuje morální podstatu nebo etickou přípustnost. Další rozdíl je v tom, že slova „zákonný" se používá jako synonyma slova „konstruktivní", zatímco slova „oprávněný" nikoli. Proto „zákonný podvod" (legal fraud) je podvod předpokládaný nebo dovozovaný právem nebo takový, k němuž se dospělo výkladem. „Oprávněný podvod" (lawful fraud)

by byl contradictio in adiecto. Termínu „zákonný" se také používá jako antitéze k „equitable", vztahující se k ekvitě, založený na ekvitě, oprávněný podle ekvity. Hovoříme tudíž o „zákonných aktivech", „zákonném majetku" atd., nikoli však o „oprávněných aktivech" nebo „oprávněné nemovitosti". Existují však určitá spojení, v nichž se používá obou slov jako přesných ekvivalentů. Proto „oprávněný" (lawful) writ, soudní příkaz nebo proces je totéž jako „zákonný" (legal) writ, soudní příkaz nebo proces.

Viz rovněž Legal; Legitimate; Valid.

Lawful age. Plnoletost, zákonný věk, dospělost; obecně 18 let, i když se „zákonný věk" pro jisté jednání (*např.* pití alkoholických nápojů, řízení motorových vozidel apod.) může stát od státu lišit. *Viz také* Capacity; Legal age.

Lawful arrest. Oprávněné zajištění, resp. vzetí do vazby. Vzetí nějaké osoby do soudní vazby, na základě buď platného soudního příkazu nebo důvodného podezření, že spáchala trestný čin, nebo podle civilního řízení, jež umožňuje její zatčení; *např.* soudní příkaz k zajištění dlužníka (capias). Termínu se používá v souvislosti s právem prohledat osobu a její bezprostřední okolí bez příkazu jako důsledek zatčení. Chimel v. California, 395 U.S. 752, 89 S. Ct. 2034, 23 L. Ed.2d 685. *Viz* Arrest; Probable cause; Search; Search—warrant.

Lawful authorities. Ty osoby, jež mají právo vykonávat veřejnou moc, vyžadovat respektování svých zákonných příkazů, nařizovat nebo jednat ve jménu veřejnosti; např. policie.

Lawful cause. Oprávněný důvod zasahovat, založený na právu nebo na důkazu v konkrétním případě, v protikladu k zasahování (jednání) z rozmaru nebo ze zaujatosti nebo na základě důvodu, který právo neuznává. *Viz také* Cause of action.

Lawful damages. Takové škody, jež právo stanoví a které lze uplatnit u soudu. Carr v. U.S., D. C. Ky., 28 F. Supp 236, 241. *Viz* Damages.

Lawful dependents. Zhruba: rodinní příslušníci, osoby na někom závislé. Výraz obecně spojovaný s přídavky a příspěvky státu (*např.* příspěvky sociálního zabezpečení) nebo ze soukromých fondů těm, kdo se kvalifikují jako závislí a jejichž závislost odpovídá požadavkům zákona, jenž upravuje rozdělování. Termínu se rovněž používá se zřetelem k daňovým výjimkám pro závislé. *Viz také* Dependent; Legal dependent.

Lawful discharge. Takový osvobozující rozsudek při insolvenci, který zbavuje insolventního dlužníka jeho dluhů; *např.* osvobozující rozsudek na základě bankrotního řízení.

Lawful entry. Oprávněný vstup. Vstup někoho jiného než vlastníka do domu nebo na pozemek na základě nároku nebo podle práva a bez násilí a podvodu. Vstup do domu nebo na pozemek na základě příkazu k prohlídce. *Viz* Ejection; Eviction; Process *(Summary proces)*; Search Warrant.

Lawful goods. Majetek, který může být legálně držen, prodán nebo vyvezen, nikoli kontrabandový majetek.

Lawful heirs. *Viz* Heirs.

Lawful issue. Při použití v poslední vůli tato slova především znamenají obecně potomky, In re Marsh's Will, 143 Misc. 609, 257 N.Y.S. 514, 521; včetně potomků vzdálenějších než jsou děti. In re Woodcock's Will, Sur., 55 N.Y.S.2d 656, 658. V common law zahrnuje tento výraz jenom děti ze zákonného manželství. Právoplatní potomci; přímý pokrevní potomci; dědicové. In re Sheffer's Will, 139 Misc. 519, 249 N.Y.S. 102, 104. *Viz* Descendent Heirs; Issue.

Lawful man. Svobodný člověk, bezúhonný a schopný složit přísahu; *legalis homo.*

Lawful money. Zakonná platidla. Peníze, jež jsou legální nabídkou při placení dluhů. *Viz* Legal tender.

Lawful representatives. Oprávnění představitelé, zástupci. Tam, kde jde o nemovitost jako o předmět sporu, zahrnuje nebo znamená výraz „oprávnění představitelé" zákonné dědice. Kde jde o vlastnictví k movitostem a právům, je výraz, není-li blíže vymezen kontextem, omezen na správce pozůstalosti a administrátory.

Law latin. Právnická latina. Pokleslá latina, používaná ve starých anglických právnických knihách a na soudech.

Lawless. Nepodléhající právu; neupravovaný právem; nepodložený právem; nezachovávající pravidla a formy práva.

Law list. Publikace obsahující jména a adresy těch, kdo provozují právní praxi, jakož i informace důležité pro právníky, často zahrnující soudy, soudní kalendáře, právníky, zabývající se specializovanými obory (jako je admiralita, nebo patentové právo), veřejné činitele, stenografy, grafology, soukromé vyšetřovatele nebo výtahy ze zákonů. Soudní adresář; *např.* „Law Directory", jak jej publikoval Martindale—Hubbell. Takové seznamy nebo adresáře existují ve většině států a také v řadě větších měst.

Law lords. Peerové v britském parlamentu, kteří zastávali vysoké soudní funkce nebo se vyznamenali jako právníci; *tzn.* mladší, hodnostně vyšší soudce Vysokého soudního dvora nebo vyššího úřadu.

Law martial. *Viz* Martial law.

Law merchant. Obchodní, kupecké právo. Soubor zákonů upravujících obchodní transakce, jenž má svůj původ v anglickém common law a jímž se musí řídit obchodníci. Viz U.C.C. § 103. *Viz také* Commercial law; Mercantile law; Uniform Commercial Code.

Law of a general nature. Právo, jež se týká předmětu, který se může vyskytovat v celém státě; jehož předmět je společný všem lidem. Panhandle Eastern Pipe Line Co. v. Board of Com'rs of Miami County, 151 Kan. 533, 99 P.2d 828, 829.

Law of arms. *Viz* Arms, law of.

Law of capture. Podle „práva ukořistění" majitel pozemku sice nevlastní migrující substance ležící v podloží jeho pozemku, má však výlučné právo vrtat, produkovat nebo jinak si je přivlastňovat, přičemž podléhá pouze správním omezením a předpisům. Frost v. Ponca City, Okl. 541 P.2d 1321. 1323.

Law of citations. *Viz* Citations, law of.

Law of evidence. *Viz* Evidence, law of.

Law of marque. *Viz* Marque, law of.

Law of nations. *Viz* International law.

Law of nature. *Viz* Natural law.

Law of the case. Termín „právo případu", jak se obecně používá, označuje zásadu, že jestliže odvolací soud

se vyslovil k právní otázce a vrátil kausu nižšímu soudu k dalšímu projednání, právní otázka rozhodnutá odvolacím soudem nebude rozhodnuta odlišně při dalším odvolání ve stejném případě, kde fakta zůstávají stejná. Allen v. Michigan Bell Tel. Co., 61 Mich. App. 62, 232 N.W.2d 302, 303. Doktrína, která předpokládá, že rozhodnutí odvolacího soudu v právní otázce je závazné jak pro soud nižší instance, jemuž se věc vrací, tak pro odvolací soud při následném odvolání ve stejném případě a při faktech v podstatě stejných. Hinds v. McNair, Ind. App., 413 N.E.2d 586, 607.

Doktrína je zásadou, podle níž se obecně dodržuje (zachovává) rozhodnutí o právních otázkách při veškerém dalším jednání ve věci, o níž už dříve rozhodl soud nejvyšší instance. Transport Ins. Co. v. Employers Cas. Co., Tex. Civ. App., 470, S.W.2d 757, 762. Doktrína vyjadřuje praxi soudů, které všeobecně odmítají znovu začít projednávat to, co již bylo rozhodnuto. White v. Higgins, C.C.A. Mass., 116 F.2d 312, 317, 318; Fleming v. Campbell. 148 Kan. 516, 83 P.2d 708, 709. Vyjadřuje pravidlo, že konečný rozsudek nejvyššího soudu je konečným rozhodnutím, pokud jde o práva stran.

Doktrína „práva případu" je pouze doktrínou postupu a nebude k ní přihlíženo, jestliže závazné okolnosti vyžadují, aby rozhodnutí, týkající se právní otázky při dřívějším odvolání, bylo nově posouzeno; to platí především v tom případě, kdy se mezitím změnilo právo v důsledku toho, že nadřízená autorita zvrátila dřívější rozhodnutí nebo vytvořila nový precedens. Ryan v. Mike—Ron Corp., Cal. App. 63 Cal. Rptr. 601, 605. Doktrína je pouze precedurálním pravidlem a netýká se pravomoci soudu a nebude dodržována tam, kde by její použití vedlo k nespravedlivému rozhodnutí. People v. Medina, Cal., 99 Cal. Rptr. 630, 635, 492 P.2d 686.

Jury instructions. Instrukce pro porotu. Má se za to, že instrukce pro porotu jsou právem případu tam, kde odvolávající se obžalovaný je přijal jako správné. Aetna Life Ins. Co. v. McAdoo, C.C.A. Ark. 115 F.2d 369, 370; kde takové instrukce byly schváleny při předchozím odvolání a vydání při druhém projednávání věci, Whitehead v. Stith, 279. Ky. 556, 131 S.W.2d 455, 460; kde instrukce nebyly jakýmkoli způsobem anebo v kterémkoli detailu napadeny. New York Life Ins. C. v. Stone, C.C.A. Mass., 80 F.2d 614, 616; Codd. v. New York Underwriters Ins. Co., 19 Wash.2d 671, 144 P.2d 234, 237; kde nebyly vzneseny žádné námitky nebo učiněny žádné výjimky, Miller v. Mohr. 198 Wash. 619, 89 P.2d 807, 814.

Viz také Collateral estoppel; Res judicata.

Law of the flag. Právo vlajky. *Viz* Flag, law of.

Law of the land. Due process of law *(v.t.)*. Právní řád skládající se z rozhodnutí soudů, zákonů a smluv. Viz Ústava Spojených států, čl. VI. § 2. Právem země je jasně míněno obecné právo, jež vyslýchá, než odsoudí, jež postupuje na základě šetření a jež vydává rozsudek pouze po provedeném řízení. Dupuy v. Tedora, 204 La. 560, 15 So.2d 886, 891. Smyslem je, že každý občan si má zachovat svůj život, svobodu, majetek a imunity pod ochranou obecných pravidel, jež ovládají společnost. *Viz také* Due process of law; Law.

Law of the road. *Viz* Road *(Law of the road)*.

Law of the staple. *Viz* Staple *(Law of the staple)*.

Law questions. Problémy či otázky v rozhodovaném případě, jež nevyžadují zjištění skutkového stavu, ale jsou adresovány soudci, který má aplikovat právo. V těch případech, kde právo závisí na faktech, jsou nejprve rozhodnuty faktické otázky a pak je právo aplikováno na fakta, která shledá soudce nebo porota. *Srovnej* Fact question.

Law reporters *or* **reports.** Publikované svazky obsahující rozhodnutí a názory soudců jednotlivých států a soudů federálních; *např.* National Reporter System. Obvykle jsou taková rozhodnutí nejprve zveřejněna předem v brožurkách (advance sheets) a potom ve svázaných zprávách nebo zpravodajích. Takové sbírky rozhodnutí mohou být buď oficiální (publikované státem nebo federací) nebo neoficiální (publikované soukromým vydavatelem). *Viz např.* Federal Reporter.

Law review. Právnický časopis. Časopis vydávaný na většině právnických fakult, jenž obsahuje úvodníky o aktuálních námětech psané profesory práva, soudci nebo advokáty, a stručné přehledy soudních rozhodnutí sestavované členy redakční rady z řad studentů. Obvykle jsou členy redakčních rad právnických časopisů jedině vynikající nebo nejlepší studenti práv.

Laws. Pravidla vyhlášená státem jako nástroj k dosažení uspořádané společnosti. Přesněji řečeno právo přijaté na zasedáních parlamentu nebo zákony a nikoli soudní rozhodnutí; ačkoli při obvyklém použití se slovo „laws" vztahuje jak na zákonné právo, tak na právo tvořené soudy, jakož i na správní předpisy, nařízení a výnosy. *Viz také* Law.

Law School Admissions Test. Test pro přijímání na právnické fakulty. *Viz* LSAT.

Law of oleron. *Viz* Oleron, laws of.

Laws of the several states. Právo jednotlivých států. Jestliže zákon požaduje, aby federální soudy aplikovaly právo jednotlivých států, nemyslí se jen státní zákonné právo, ale také ve státě učiněná rozhodnutí o otázkách obecného práva. Erie R. Co. v. Tompkins, 304 U.S. 64, 58 S. Ct. 817, 822, 82 L. Ed. 1188. Viz Erie v. Tompkins.

Laws of war. *Viz* War.

Law Society. V Anglii profesionální organizace, jež řídí výchovu a praxi (soudních) úředníků a solicitorů, kteří se připravují na své povolání. Aby mohl být někdo připuštěn k výkonu právnického povolání, musí být zapsán v Society's Roll (seznam členů společnosti). Organizace byla zřízena Royal Charter (královskou chartou) v r. 1845. Všeobecně viz Solicitors Act, 1974.

Law spiritual. Církevní právo nebo křesťanské právo. *Viz také* Ecclesiastical law.

Lawsuit. Soudní proces. Hovorový výraz pro proces, žalobu nebo kauzu, zahájenou nebo dosud trvající mezi dvěma soukromými osobami u soudu. Soudní proces nebo proces podle ekvity, žaloba nebo řízení před civilním soudem; právní proces zahájený jednou stranou, který má přinutit druhou stranu učinit ji po právu. Shepherd v. Standard Motor Co., 263 Ky. 329, 92 S.W.2d 337. *Viz také* Action; Cause of action.

Law worthy. Ten, kdo má nárok na právní ochranu, kdo z ní má prospěch, ten, na jehož straně je právo.

Lawyer. Osoba vzdělaná v právu; např. právní zástupce, advokát nebo solicitor, osoba s oprávněním provozovat právní praxi. Kterákoli osoba, která trestně stíhá nebo obhajuje kauzy u soudů, které vedou soudní zápisy a u dalších soudních tribunálů ve Spojených státech

nebo v kterémkoli státě, nebo jejímž povoláním je poskytovat právní porady nebo pomoc ve vztahu ke kterékoli kauze nebo záležitosti. *Viz také* Attorney; House counsel. Pokud jde o *právo na obhájce, viz* Counsel, right to.

Lay, *n.* Podíl na zisku z lovu ryb nebo velryb přidělený důstojníkům i námořníkům jako mzda. *Viz také* Lay system.

Lay, *adj.* Laický. Týkající se osob nebo věcí nikoli duchovních nebo církevních; osoba nevysvěcená. Také neprofesionální. *Viz také* Layman.

Lay, *v.* Vypovídat nebo uvádět v obhajobě.

Layaway. Držet zboží pro budoucí prodej. Dohoda maloobchodníka se spotřebitelem, že nechá konkrétní spotřební zboží stranou, aby je spotřebiteli prodal za určitou cenu, za což spotřebitel složí u maloobchodníka dohodnutou částku, a dodrží případné další podmínky, jež nejsou v rozporu s právem, a na nichž se obě strany dohodly.

Lay corporation. *Viz* Corporation.

Lay damages. Předložit, vyčíslit škody. Stanovit na závěr stížnosti výši škod, které žalobce nárokuje. *Viz* Ad damnum.

Lay days. V lodním právu dny povolené stranám při nájmu lodi na nakládání a vykládání nákladu, za něž není požadováno penále.

Laye. Fr. Právo.

Lay fee. Dělitelný majetek jako součást běžného feudálního léna, na rozdíl od církevního léna *frankalmoign,* které církevní korporace získala od dárce. Léno *frankalmoign* je vyhrazeno St. 12, Car. II, který zrušil vojenská léna. 2 Bl. Comm. 101.

Lay impropriator. V anglickém církevním právu laická osoba, která drží duchovní beneficium.

Laying foundation. V důkazním právu praxe nebo požadavek dokazovat věci nezbytné k tomu, aby se jiné důkazy staly relevantními, pádnými nebo průkaznými; *např.* hypotetická otázka položená znalci je dovolena, aby byl zjištěn jeho názor. Viz Fed. Evid. R. 104.

Laying the venue. Ve stížnosti nebo prohlášení stanovení okresu nebo hrabství, v němž se podle návrhu má žaloba před soudem projednávat.

Lay investiture. V církevním právu ceremonie, při níž je uváděn biskup do držby světských statků ve své diecézi.

Lay judge. Laický soudce, soudce „z lidu". Soudce, který není vzdělán v právu, *tzn.* který není právník; v některých státech jsou takové osoby zaměstnány jako asesoři (přísedící) nebo asistenti předsedajících soudců na soudech *nisi prius* nebo soudech první instance. Mnozí smírčí soudci nejsou, nebo nebyli právníci.

Layman. Laik, neprofesionál. Osoba z lidu a nikoli z řad duchovenstva; kdo nemá žádnou zvláštní profesi (*tzn.* neprávník).

Layoff. Odstávka, zastavení práce. Ukončení zaměstnání z vůle zaměstnavatele. Může být dočasné (*např.* způsobené sezonními nebo nepříznivými ekonomickými podmínkami) nebo trvalé.

Lay people. Porotci.

Lay system. Pokud se týká rybářských lodí existuje praxe, že tam, kde jsou chycené ryby prodávány v dražbě a z výtěžku jsou uhrazovány výdaje za dodaný materiál, je přebytek rozdělován mezi kapitána a posádku.

Lay witness. Svědek, který není znalcem ve věci, o níž vypovídá. Osoba povolaná podat svědectví, jež není s to podat jakýkoli odborný posudek v záležitostech, ve kterých svědčí. Používá se v kontrastu k svědkovi, který je odborníkem, který je s to vyjádřit názor založený na jeho odborných znalostech, je-li položen vhodný základ. Obecně takové svědectví neodborníka ve formě názorůnebo dedukcí je omezeno na názory nebo domněnky, jež jsou (a) racionálně podložené vnímáním svědka (tzv. znalost z první ruky nebo pozorování), (b) nápomocné jasnému pochopení jeho svědectví nebo určení předmětného faktu. Fed. Evid. R. 701. *Viz* Opinion evidence *nebo* testimony. *Srovnej* Expert witness.

Lazzi. Saský výraz pro osoby postavení otroka, nevolníka nebo sluhy.

L.C. Zkratka, jež může znamenat „Lord Chancellor", „Lower Canada" nebo „Leading Cases".

L.E.A.A. Law Enforcement Assistance Act. Zákon na podporu uplatňování práva.

Lead counsel. Hlavní právní zástupce. O advokátovi na kterékoli straně, který je pověřen hlavním vedením a řízením případu strany, na rozdíl od jeho mladších kolegů nebo podřízených, se říká, že „řídí případ" jako „hlavní právní zástupce" této strany. Výraz se může týkat rovněž hlavního právního zástupce v žalobě podané ve veřejném zájmu (class action) nebo v soudním sporu, dotýkajícím se několika okresů.

Leading a use. V common law, když byl právní úkon proveden před vybráním dávky z pozemku, se říkalo, že „řídí" užívání. Byl-li proveden po zaplacení dávky, říkalo se, že „vyhlašuje" (deklaruje) užívání 2 Bl. Comm. 363.

Leading case. Mezi různými případy, které jsou projednávány před soudy, si některé s ohledem na svůj význam zasloužily víc než běžnou pozornost ze strany soudců. Proto se na ně často pohlíží, jako by vyřešily nebo rozhodly právo ve všech bodech, které s nimi souvisí a přijímají se jako vodítka pro následná rozhodnutí; vzhledem k důležitosti, jíž takto nabyly, jsou běžně nazývány „vůdčí případy". *Viz např.* Marbury v. Madison.

Leading object rule. Jestliže hlavní účel nebo důvod slibu nějaké osoby zodpovídat za dluh někoho jiného je vlastní prospěch toho, kdo slibuje, takový slib nemusí být písemný, jak to jinak požaduje zákon o podvodech; někdy se také hovoří o doktríně „hlavního účelu" („main purpose" doctrine).

Leading question. Sugestivní otázka. Otázka, která dává svědkovi vodítko, jak má odpovídat nebo vkládá do jeho úst slova, jež mají odeznít zpět, People v. Hamilton, Gen. Sess., 30 N.Y.S.2d 155, 158; otázka, která naznačuje svědkovi požadovanou odpověď nebo otázka, jež připouští, aby se na ni odpovědělo pouhým „ano" nebo „ne". Boone v. State, 223 A.2d 476, 492.

Sugestivní otázky jsou obvykle považovány za nevhodné při přímém výslechu svědka s výjimkou toho, že by byly nezbytné k rozvinutí svědkovy výpovědi. Běžně jsou takové otázky povoleny při křížovém výslechu. Když strana vyvolá svědka protistrany, protistranu nebo svědka identifikovaného protistranou, může výslech probíhat pomocí sugestivních otázek. Fed. Evid. R. 611(c).

I při přímém výslechu mohou být sugestivní otázky povoleny, je-li svědek velice mladý, duševně postižený nebo nezná jazyk, kterým se hovoří. Taková otázka může být, za určitých okolností, rovněž povolena k usnadnění toho, aby se svědek přivedl k předmětu vyšetřování; *např.* policista může být takto veden k činnosti související s věcmi, o něž jde, aby se ušetřil čas.

League. Sdružení nebo smlouva o alianci mezi různými zeměmi, státy, organizacemi, sportovními oddíly nebo stranami. *Viz také* Compact; Treaty.

Délková míra, která je v různých zemích různá (rovná se zhruba třem mílím).

Leakage. Ztráta nebo ubývání tekutiny, způsobené jejím únikem z bečky, sudu nebo jiné nádoby, v níž byla umístěna. Také sleva poskytnutá na celnici dovozci tekutin za ztrátu, způsobenou únikem tekutiny ze sudu nebo nádoby.

Leal. L. Fr. Loyajální; související s právem.

Lealte. L. Fr. Zákonnost; stav, v němž se nachází *legalis homo,* nebo-li lawful man *(v.t.).*

Lean. Přiklánět se k nějakému názoru nebo přednosti. O soudu se někdy říká, že „směřuje proti" (leans against) doktríně, výkladu nebo názoru, za který se bojuje, čímž je míněno, že soud na ně nahlíží s nelibostí nebo odporem vzhledem k jejich neúčelnosti, nespravedlnosti nebo rozpornosti.

Leap—year. Přestupný rok. *Viz* Bissextile.

Learn. Získat znalost nebo informace o něčem; zjistit vyšetřováním, studiem nebo zkoumáním.

Learned. Mající vědomosti; erudovaný; zběhlý v právu; informovaný. V zákonech předepisujících kvalifikaci soudců označuje „learned in law" někoho, kdo získal obvyklé právnické vzdělání, čehož je téměř nevyvratitelným důkazem fakt jeho přijetí do advokátní komory.

Learning. Právní doktrína.

Lease. Jakákoli dohoda, kterou vzniká vzájemný vztah mezi statkářem a nájemcem (nemovitosti) nebo pronajimatelem a nájemcem (movitý neboli osobní majetek). Smith v. Royal Ins. Co., C.C.A. Cal., 111 F.2d 667, 671. Smlouva na výlučnou držbu pozemků či jiných nemovitostí na dožití, na dobu několika let, podle libosti nebo za jakýkoli úrok menší než je pronajímatelův, obvykle za určené nájemné nebo kompenzaci. Feeley v. Michigan Ave. Nat. Bank, 1 Dist., 141 Ill. App.3d 187, 95 Ill. Dec. 542, 545, 490 N.E.2d 15, 18. Smlouva, kterou jedna strana poskytuje druhé určitý prostor, majetek nebo budovu na určitou dobu, obvykle týden, měsíc nebo rok. Spiers v. Lake Shore Enterprises, Inc., La. App. 210 So.2d 901, 903. Smlouva, podle níž se majitel vzdává držby a používání svého majetku za hodnotné protiplnění a na určitou dobu, po jejímž uplynutí má majitel absolutní právo znovu majetek převzít, ovládat a užívat. Transamerica Leasing Corp. v. Bureau of Revenue, App., 80 N.M. 48, 450 P.2d 934, 937.

Používá-li se, pokud jde o hmotný movitý majetek, slovo „lease" znamená smlouvu, podle níž osoba vlastnící takový majetek zaručuje druhému právo mít jej v držbě a užívat jej po určitou dobu oplátkou za periodickou platbu ujednané ceny, míněné jako nájemné. Undercofler v. Whiteway Neon Ad, Inc., 114 Ga. App. 644. 152 S.E.2d 616, 618.

Federal Consumer Leasing Act stanoví určité podmínky, za nichž lze spotřebitelské nájmy zveřejňovat. 15 U.S.C.A. § 1667 a násl. Navíc některé státy vyžadují, aby spotřebitelské nájmy (např. nájmy bytů či obytných domů) byly psány ve „srozumitelném, jasném jazyce" (plain language). Viz McKinney's (N.Y.) Consol. Laws, Gen. Obl. § 5—702. Viz rovněž U.C.C. čl. 2A, týkající se spotřebitelských nájmů.

Osoba, která postupuje, je nazývána „pronajimatel" a osoba, jíž se postupuje „nájemce", a když pronajimatel postupuje pozemky nájemci, říká se o něm, že je dává do nájmu, převádí držbu nebo pronajímá. Je-li toto slovo použito jako sloveso, znamená převádět na dobu určitou z pronajimatele na nájemce majetek takto převáděný, rovněž pronajímat, svěřit do cizí péče, propachtovat.

Viz také Assignable lease; Community lease; Consumer lease; Demise; Finance lease; Graduated lease; Ground lease; Mining lease; Net lease; Operating lease; Percentage lease; Sale and leaseback; Sandwich lease; Underlease. Co se týče *Extension of lease, viz* Extension. *Srovnej* License.

Concurrent lease. Paralelní nájem. Nájem poskytnutý na dobu, která má začít před vypršením předchozího nájmu týchž budov jinou osobou nebo před jakoukoli jinou změnou jeho se týkající; nebo, jinými slovy, převod části navraceného majetku, který nájemci dává právo na všechny nájmy z předchozího nájmu po datu jeho nájmu a na přiměřené právní prostředky proti dřívějšímu nájemci.

Graduated lease. Odstupňovaný, valorizovaný nájem. Nájem, který bere v úvahu budoucí zvýšení nezbytných výdajů. V odstupňovaném nájmu musí existovat základní (výchozí) rok, podle něhož se zvýšení posuzuje. S inflací a pokračujícím zvyšováním daní, nákladů na energii a dalších nákladů se stal tento druh nájmu populárnější než pevný, přímý nájem.

Gross lease. Paušální nájem. Nájem, při němž nájemce platí paušální nájemné, z něhož je pronajimatel povinen hradit všechny náklady, jako jsou daně, voda, věci pro běžnou potřebu, pojistné a pod.

Index lease. Indexovaný (valorizovaný) nájem. Takový nájem, který předpokládá zvyšování nájemného podle růstu indexu spotřebitelských cen. *Viz také* Graduated lease.

Lease and release. Druh převodu, který se velmi používá v Anglii a který údajně vynalezl syndikus Moore brzy po vydání Statute of Uses (Zákona o užívání). Provádí se takto: Nájem nebo spíše smlouva a prodej za protiplnění na jeden rok uskuteční majitel nemovitosti ve prospěch nájemce nebo kupce. To, bez jakéhokoli zápisu, umožňuje pronajímacímu nadále právoplatně držet nemovitost k užitku kupce a převádí na kupce její užívání na jeden rok, načež se držba ze zákona okamžitě obnovuje. 2 Bl. Comm. 339. Podle zákona Law of the Property Act z roku 1925 jsou nyní všechny pozemky a všechny nároky na ně v tomto ohledu postupovány jedině převodem (grant).

Long term lease. Viz Ground rent.

Master lease. Hlavní nájem, od něhož jsou odvozeny následné nájmy nebo podnájmy.

Mineral lease. Nájem, při němž nájemce získává právo provozovat těžební místo a těžit ropu nebo plyn a pod. Nájemné je obvykle založeno na objemu nebo hodnotě vytěženého minerálu.

Mining lease. *Viz* Mining.

Month to month lease. Držba, kde nejde o nájem, a nájemné se platí měsíčně. Zákony obvykle vyžadují, aby se úmysl takový nájem skončit oznamoval majiteli měsíc předem.

Net lease. Nájem, který vyžaduje, aby nájemce kromě nájemného platil náklady s pronajatým majetkem spojené, např. daně, pojistné, údržbu a pod.

Net—net—net lease. Nájem, při němž nájemce platí všechny výdaje, včetně úroku z hypotéky, a amortizaci, přičemž ponechává pronajimateli částku prostou všech nároků.

Parol lease. Nájem nemovitosti, který není doložen písemně, ale spočívá v pouhé ústní dohodě.

Percentage lease. Procentní nájem je takový, při němž výše představuje určité procento z hrubého nebo čistého příjmu z nájemcova podnikání nebo z jeho obratu se stanoveným minimálním nájemným. Takových nájmů se používá hlavně tam, kde poloha nemovitosti (*např.* v nákupním středisku) je důležitou součástí její hodnoty.

Perpetual lease. Nájem na dobu neurčitou. Nájem pozemků, který může trvat časově neomezeně; poskytnutí pozemků v plnoprávném vlastnictví s výhradou nájemného; farma.

Proprietary lease. Nájem používaný v družstevní formě vlastnictví, při němž nájemce získává právo držby.

Sublease, nebo underlease. Podnájem. Nájem, kdy nájemce pronajímá tutéž nemovitost třetí osobě, a to na kratší dobu než po jakou ji má v držbě. *Viz také* Sublease.

Top lease. Nájem nemovitosti (pozemku), která je už pronajata k těžbě ropy a plynu. Obecně takový nájem poskytuje práva, jestliže a když existující nájem vyprší. Shown v. Getty Oil Co., Tex. App., 645 S.W.2d 555.

Leaseback. Převod, při němž převodce prodává majetek a později jej sám najme. Např. osoba R prodá majetek osobě S a poté jej od osoby S najme. Tím se R stává nájemcem a S pronajimatelem.

Leasehold. Majetkové právo k nemovitosti, které má nájemce. Hlavní čtyři typy nájmu nemovitosti jsou majetkové právo na několik let (estate for years), periodický nájem půdy (periodic tenancy), nájem se souhlasem vlastníka a nájem půdy s tichým souhlasem. Aktivum reprezentující právo nájemce používat pronajatý majetek.

Leasehold improvements. Zlepšení provedená nájemcem na pronajatém majetku, jako je parkoviště nebo příjezdová plocha. Termínu se používá při řízeních o přiznání odškodnění, na které má nájemce právo.

Leasehold interest. Nárok pronajimatele nebo nájemce podle nájemní smlouvy. U.C.C. § 2A—103. Rozdíl mezi celkovým zbývajícím nájemným podle nájemní smlouvy a nájemným, které by nájemce platil v současnosti za obdobný prostor a za stejné časové období. *Viz také* Leasehold value; No bonus clause.

Leasehold mortgage. *Viz* Mortgage.

Leasehold mortgage bond. *Viz* Bond.

Leasehold value. Hodnota úroků z držby pozemků v nájmu. Obvykle se týká dlouhodobého nájmu, kdy je tržní nájemné za podobný prostor vyšší než nájemné placené podle nájmu. Některé státy umožňují, aby se nájemce domáhal této hodnoty na majiteli nemovitosti v procesech, týkajících se vyvlastňování ve veřejném zájmu (eminent domain), pokud to není výslovně zakázáno samým nájmem. Zákony jiných států takové nároky nepřipouštějí. *Viz také* Leasehold interest; No bonus clause.

Lease with option to purchase. Nájem nemovitosti, podle něhož má nájemce právo majetek koupit. Cena a podmínky prodeje musí být zveřejněny, aby byla možnost volby. Tato možnost volby může trvat po celou dobu nájemního vztahu.

Leaute. Pv. Fr. Zákonnost; právní dostatečnost.

Leave, *v.* Dávat. Dovolit nebo způsobit, aby něco zůstalo; nechat i nadále, nepohnuté nebo neučiněné; zdržet se (úmyslně nebo z nedbalosti) činnosti, jíž se něco bere, činí nebo mění; nechat stát nebo pokračovat; nechat být bez zasahování; strpět stav, kdy jsou předmětem jednání, řízení nebo pod. někoho jiného; strpět být nerušen při jednání. Dát nebo přenechat někomu něco podle závěti, odkázat nebo zůstavit. Položit, umístit, uložit, doručit a pod.

Leave, *n.* Povolení nebo oprávnění něco konat.

Vědomý odchod s úmyslem zůstat stranou a nikoli dočasná absence s úmyslem se vrátit. *Viz také* Desertion.

Leave and license. Obhajoba při žalobě pro úmyslné porušení cizího práva, postavená na souhlasu žalobce s porušením, jehož se žaloba týká.

Leave no issue. Zemřít bez potomků. Nebýt přežit dítětem nebo dětmi či jinými potomky. Manželka zemřelého dítěte není „issue" *(v.t.).* In re Vigil's Estate, 38 N. M. 383, 34 P.2d 667, 668.

Leave of absence. Dočasná nepřítomnost v zaměstnání nebo při plnění povinností s úmyslem vrátit se, přičemž během této doby nejsou normálně dotčeny remunerace a služební postup spjatý s výsluhou let. State ex rel. McGaughey v. Grayston, 349 Mo. 700, 163 S.W.2d 335, 341. *Viz také* Furlough; Sick leave.

Leave of court. Soudní povolení podniknout nějakou akci, která by bez takového povolení nebyla přípustná; jako např. získat prodloužení doby k odpovědi na stížnost, resp. žalobu. Fed. R. Civil P. 6.

Leccator. Mravně zkažený člověk.

Lecherwite, lairwite *or* **legerwite.** V common law pokuta za cizoložství a smilstvo, za starodávna placená majitelům některých panství.

Le congres. Druh zkoušky při obvinění z impotence ve Francii, *coitus coram testibus* (soulož před svědky). Zrušen v roce 1677.

Le contrat fait la loi. Smlouva tvoří (zakládá) právo.

Ledger. Účetní kniha, obvykle nazývaná hlavní knihou (general ledger), v níž podnik zaznamenává převody; u každého záznamu jsou přitom dva sloupce, jeden pro záznamy „má dáti" a druhý pro „dal". Do této knihy jsou zanášeny položky ze žurnálů (deníků) (books of original entry). Hlavní účetní kniha podnikatele, v níž jsou zapisovány všechny transakce každého dne pod příslušným záhlavím, aby byly na první pohled patrné příjmy a výdaje (pohledávky a dluhy) každého konta. Foothill Ditch Co. v. Wallace Ranch Water Co., 25 Cal. App.2d 555, 78 P.2d 215, 220. *Viz také* Journal.

Ledo. Stoupající voda nebo zvýšení hladiny moře.

Leet. V anglickém právu název trestního soudu, který měl dříve značnou důležitost, později však upadl v zapomenutí. *Viz* Court—Leet.

Left. Zanechat při smrti; převést, odkázat nebo dát závětí. Grimes v. Crouch, 175 Va. 126, 7 S. E.2d 115, 117. *Viz také* Bequest; Devise; Leave; Legacy.

Legabilis. Ve starém anglickém právu to, co může být odkázáno.

Legacy. Dispozice movitým majetkem poslední vůlí. Odkaz.

V technickém smyslu slova a přísně vyloženo je „legacy" darování nebo odkazování movitého majetku závětí, zatímco „devise", je testamentární dispozice s nemovitostí, takové rozlišení však nesmí potlačit úmysl zůstavitele, a takové výrazy mohou být používány zaměnitelně nebo indiferentně pro vlastnictví k movitostem a právům nebo k nemovitostem, jestliže kontext závěti nasvědčuje tomu, že to bylo zaměrem zůstavitele. Festorazzi v. First Nat. Bank of Mobile, 288, Ala. 645, 264 So.2d 496, 505.

Viz také Ademption; Bequest; Cumulative legacies; Devise; Legates; Vested legacy.

Absolute legacy. Odkaz bez jakýchkoli podmínek, který má být uskutečněn okamžitě.

Accumulative legacy. Druhý, dvojitý nebo dodatečný odkaz; odkaz poskytnutý navíc k dalšímu poskytnutému týmž instrumentem nebo jiným právním dokumentem.

Additional legacy. Odkaz poskytnutý témuž odkazovníkovi navíc k jinému (a nikoli namísto jiného) odkazu, poskytnutému předtím touž závětí nebo v dodatku (codicil) k ní.

Alternate legacy. Odkaz, kterým zůstavitel dává jednu ze dvou nebo více věcí, aniž by označil kterou.

Conditional legacy. Odkaz, jehož platnost či zrušení podléhá tomu, zda dojde nebo nedojde k nějaké nejisté události.

Contingent legacy. Odkaz daný osobě v budoucím neurčitém čase, který může, ale nemusí nastat; jako např. „v jeho 21 letech", nebo „jestliže" nebo „když dosáhne věku 21 let". Odkaz, který je závislý na nějaké nejisté události. Odkaz, který není právně zaručen.

Cumulative legacies. Tyto odkazy jsou tak nazývány proto, aby byly rozlišeny od odkazů, jež jsou pouze opakovány. Při výkladu závětí vzniká často otázka, zda je odkazovník oprávněn přijmout oba odkazy nebo jenom jeden z nich, odkázal-li zůstavitel dvakrát téže osobě; jinými slovy, zda je třeba na druhý odkaz nahlížet jako na pouhé opakování prvního nebo jako na odkaz kumulativní, *tzn.* dodatečný, další, nový. Při zodpovídání této otázky platí záměr zůstavitele, jestliže je jasně ze závěti patrný.

Demonstrative legacy. Odkaz určité částky peněz s pokynem, že má být vyplacena ze zvláštního fondu. Liší se od specifického odkazu v tomto ohledu: jestliže fond, z něhož se má vyplácet, z nějakého důvodu neuspěje, má být odkaz nicméně převeden do majetku jakožto všeobecný odkaz. Od všeobecného odkazu se liší v tomto: nepozbývá platnosti v této třídě, ale ve třídě specifických odkazů. Kenaday v. Sinnott, 179 U.S. 606, 21 S. Ct. 233, 45 L. Ed. 339. Odkaz určité částky peněz a akcií nebo jiného majetku, vyplacený ze zvláštního fondu majetku nebo cenných papírů, nemůže se však ani rovnat daru celku (gift of the corpus) ani sloužit účelu zbavení nemovitosti odpovědnosti v případě, že by zvláštní fond nebo majetek neuspěl. In re Jeffcott's Estate, Fla. App. 186 So.2d 80, 83. Odkaz kvantity je obvykle všeobecným odkazem; existují však odkazy kvantity v podobě specifických odkazů, jako např. týkající se značné částky peněz, pokud jde o konkrétní fond plateb. Tento druh odkazu nazývají znalci občanského práva „demonstrativní odkaz"; je do určité míry všeobecný a liší se v účinku tak značně od odkazu čistě specifického, že — je-li fond zrušen nebo jestliže selže, odkazovník nebude zbaven svého odkazu, nýbrž mu bude umožněno převzít jej ze všeobecných aktiv; nicméně je odkaz natolik specifický, že pravděpodobně nepozbyde platnosti s všeobecnými odkazy při nedostatku aktiv.

General legacy. Peněžní odkaz, který lze vyplatit z všeobecných aktiv nemovitosti zůstavitele, protože jde o odkaz peněz nebo jiné kvantitativně určené věci a není oddělen nebo odlišen od ostatních věcí téhož druhu. Shamberger v. Dessel, 240 Md. 650, 215 A.2d, 177, 179, 15 A.L.R.3d 1029. Takový odkaz, který se nerovná odkazu konkrétní věci nebo konkrétních peněz zůstavitele, odlišných od ostatních věcí či peněz téhož druhu, pouze odkaz kvantitativní, nikoli specifický. *Srovnej Specific Legacy, níže.*

Indefinite legacy. Odkaz, kterým přechází majetek na základě všeobecných nebo druhových podmínek, bez vyčíslení počtu nebo kvantity; jako např. odkaz „všeho" zůstavitelova „zboží" nebo jeho „bankovního akciového kapitálu".

Lapsed legacy. Propadlý odkaz. Zemře-li odkazovník před zůstavitelem nebo předtím, než je odkaz splatný, říká se o odkazu, že propadl. Takový odkaz potom přejde do zůstatku, pokud neexistuje zákon znemožňující propadnutí, v takovém případě přechází odkaz na potomky odkazovníka. *Viz* Lapse statutes.

Modal legacy. Odkaz doprovázený pokyny, pokud jde o to, jak se s ním má k prospěchu odkazovníka naložit, *např.* odkaz osobě A. s tím, že jím má být koupen dům.

Pecuniary legacy. Odkaz v penězích. Odkaz částky peněz nebo roční platby (annuity). Může, ale nemusí specifikovat fond, z něhož má být vyplacen. Nicméně je to peněžní odkaz, jestliže zahrnuje specifické částky peněz v určené schránce, jako je peněženka nebo truhla.

Residuary legacy. Zbytkový odkaz. Odkaz celého zůstavitelova movitého majetku, který není jinak právoplatně rozdělen jeho závětí. Odkaz „celého zbytku, zůstatku a ostatku" osobního majetku po zaplacení dluhů a uspokojení jednotlivých konkrétních odkazů. Odkaz zahrnující aktiva po úhradě ostatních odkazů a dluhů a nákladů na správu. Alston v. U.S., C. A. Ga., 349 F.2d, 87, 89.

Special legacy. Někdy se tak nazývá „specific legacy" *(v.t.)* specifický, konkretizovaný odkaz.

Specific legacy. Specifický, konkretizovaný odkaz. Takový odkaz, který nakládá s majetkem, který byl určen jednotlivě. Odkaz nebo závětní dar jednotlivé konkrétní věci nebo práva, jako je kůň, kus nábytku, nájem půdy a pod. V omezeném smyslu slova odkaz konkrétního movitého majetku, který je specifikován

a odlišen od všeho ostatního zůstavitelova majetku téhož druhu; jako např. kůň určité barvy. Odkaz kvantity movitého majetku označeného hromadně; jako např. dar všech zůstavitelových obrazů. Odkaz je specifický, jestliže je omezen na určitou věc, objekt nebo předmět právního sporu, a tak identifikovaný, aby se znemožnilo, že připadne někomu jinému; jako je odkaz koně, obrazu, nebo šperku nebo dluhu, který má být zaplacen v závěti jmenovanou osobou a ve speciálních případech dokonce i částky peněz. *Srovnej General legacy, výše.*

Trust legacy. Odkaz osobního majetku správcům trustu, který má být v držení jakožto trust; např. vyplácet roční příjem oprávněné osobě do konce života.

Universal legacy. Univerzální odkaz. V občanském právu testamentární dispozice, kterou zůstavitel dává jedné nebo několika osobám celý svůj majetek, který po sobě zanechá po své smrti.

Void legacy. Termín, který se dříve používal k popisu odkazu daného osobě, jež zemřela před výkonem poslední vůle. Nyní se na takový odkaz pohlíží jako na odkaz promlčený (lapsed legacy) a je s ním jako s takovým nakládáno. *Viz* Legacy *(Lapsed legacy).*

Legacy duty. Daň dříve ukládaná v Anglii na movitý majetek složený z movitostí, příp. práv (s výjimkou nájmu nemovitosti), převáděný na základě závěti nebo děděním bez závěti.

Legacy *or* **succession tax.** Dědická daň. Daň z výsady přebírat majetek na základě závěti nebo dědění ze zákona při smrti majitele. In re Rosing's Estate, 337 Mo. 544, 85 S.W. 2d 495, 496; State Tax Commission v. Backman, 88 Utah 424, 55 P.2d 171, 174. *Viz také* Inheritance tax.

Legal. 1. Podle práva; odpovídající právu; požadován nebo povolen právem; nikoli zakázán nebo neschvalován právem; dobrý a účinný v právu; týkající se práva; oprávněný. Freeman v. Fowler Packing Co. 135 Kan. 378, 11 P.2d 276, 277. *Viz* Lawful; Valid.

2. Vhodný nebo postačující, aby mohl být uznán právem; podléhající soudní pravomoci u soudu; kompetentní nebo adekvátní k splnění požadavků práva.

3. Podléhající pravomoci běžných soudů (courts of law), na rozdíl od soudů rozhodujících podle ekvity; vykládaný nebo upravovaný pravidly a zásadami práva, na rozdíl od pravidel ekvity. Se splynutím soudů a ekvitních soudů, k němuž došlo ve většině států, už tento rozdíl zpravidla neexistuje. Fed. R. Civil Proc. 2.

4. Předpokládaný soudy na základě výkladu a aplikace práva, spíše jako věc výkladu než vytvořený skutečným důkazem; *např.* zneužití práva.

5. Vytvořený právem.

Pokud jde o *legal* Consideration; Damages; Day; Debt; Defense; Demand; Disability; Discretion; Estate; Incapacity; Irregularity; Memory; Mortgage; Process; Relevancy; Remedy; Reversion a Tender, viz tato hesla.

Legal acumen. Právnický ostrovtip (postřeh). Doktrína právnického postřehu je v tom, že jestliže vada nebo neplatnost nároku na pozemek je toho druhu, že k jejímu odhalení je třeba právnického postřehu, ať už je zjevná z prvního pohledu na záznam, nebo ať je třeba k jejímu prokázání procesu, může být uplatněna pravomoc ekvitního soudu, který může odstranit „mrak" (cloud), který taková vada nebo neplatnost tvoří.

Legal age. Věk, při němž osoba dosahuje plné způsobilosti uzavírat své vlastní smlouvy a činit další právní úkony a obecně provádět obchodní transakce (věk zletilosti) nebo vstoupit do nějaké určité smlouvy nebo vztahu, jako je např. „zákonný věk souhlasného projevu vůle" v manželství. Věk, v němž může osoba vstupovat do závazných smluv nebo činit jiné právní úkony. Ve většině států mladistvý dosáhne zákonného věku nebo zletilosti (*tj.* stane se plnoletým) ve věku 18 let, přestože pro některé akty (např. požívání alkoholických nápojů) může být tento věk vyšší a pro některé jiné (např. řízení motorových vozidel) zase nižší. *Viz také* Capacity; Majority.

Legal aid. Právní pomoc. Systém provozovaný místně, zahrnující však celé Spojené státy, v jehož rámci jsou poskytovány právní služby těm, kdo jsou finančně potřební a nemohou si dovolit soukromého obhájce. *Viz* Counsel, right to; Indigent; Legal Services Corporation; Public defender.

Legal assets. Ta část aktiv zemřelé strany, která je podle zákona přímo použitelná, v rukou správce pozůstalosti nebo administrátora, k placení dluhů a odkazů. Taková aktiva, jichž se lze domoci v rukou správce pozůstalosti nebo administrátora procesem proti němu.

Legal brief. Dokument obsahující stručné prohlášení o faktech případu, otázkách a argumentech; používaný obvykle většinou při odvolání, užívá se jej ale i na úrovni soudu prvoinstančního (trial brief), jestliže si jej vyžádá soudce. Obsah takového dokumentu, pokud jde o odvolání, se obvykle řídí soudními pravidly; *např.* Fed. R. App. P. 28—32. *Viz také* Brief.

Legal capacity to sue. Právo předstoupit před soud. American Home Benefit Ass'n v.United American Benefit Ass'n, 63 Idaho 754, 125 P.2d 1010, 1016. Není nutné při obhajobě prokazovat způsobilost strany žalovat nebo být žalován, s výjimkou rozsahu vyžadovaného k tomu účelu, aby se prokázala jurisdikce soudu. Strana, jež si přeje vznést otázku nedostatečné způsobilosti, musí tak učinit specifickým negativním tvrzením. Fed. R. Civil P. 9(a). *Viz také* Capacity; Standing to sue doctrine.

Legal capital. Rovná (nominální) nebo deklarovaná hodnota vydaných kmenových akcií. Částka připlácejícího kapitálu, který — podle státního zákona, musí zůstat trvale ve firmě jako ochrana věřitelů. Majetek postačující jako záruka na splacení dluhu u akciového kapitálu. Crocker v. Waltham Watch Co., 315 Mass. 397, 53 N.E.2d 230, 238.

Legal cause. Právní důvod. Proximate cause *(v.t.)* — bezprostřední příčina. Podstatný faktor při způsobení škody. Krauss v. Greenbarg, C.C.A. Pa., 137 F.2d 569, 572; Giles v. Moundridge Milling Co., 351 Mo. 568, 173 S.W.2d 745, 750. V mezinárodním právu soukromém znamená fakt, že způsob, jakým vyústilo protiprávní chování pachatele ve zranění druhé osoby, je toho druhu, že právo považuje pachatele za odpovědného, pokud neexistuje způsob, jak se odpovědnosti zprostit. Restatement, Second, Conflicts, § 160, Comment a.

Slov „právní příčina" se používá v celém Restatement of Torts k označení faktu, že kauzální spojení, kterým protiprávní chování pachatele vyústilo v porušení nějakého zákonem chráněného zájmu jiné osoby je toho druhu, že právo považuje pachatele za odpovědného za takovou škodu, pokud neexistují nějaké právem uznané omluvné důvody vylučující odpovědnost. Restatement, Second, Torts, § 9.

Viz také Cause; Cause of action.

Legal conclusion. Prohlášení o právní povinnosti bez určení faktu, z něhož povinnost vzniká. Burton—Lingo Co. v. Morton, Tex. Civ. App., 126 S.W.2d 727, 733. Konkrétní prohlášení, které by mohlo být považováno za faktické prohlášení v každodenní konverzaci, by mohlo být nicméně považováno za „právní závěr", je-li použito ve spojení s právním řízením, pokud je pravdivost faktického tvrzení jednou z rozhodujících otázek, jež mají být v takovém řízení rozhodnuty. Cortner v. National Cash Register Co., 25 Ohio Misc. 156, 262 N.E.2d 586, 588. *Viz také* Decision; Judgment.

Legal cruelty. Krutost s právními důsledky. Krutost, která zajistí poškozené straně rozvod, na rozdíl od druhů a stupňů krutosti, které důvod k rozvodu neposkytnou. Takové chování manželskeho partnera, jež ohrozí život, osobu nebo zdraví (tělesné nebo duševní) manžela nebo manželky nebo vyvolá důvodnou obavu z tělesné nebo duševní újmy; také jednání, které povede k tomu, že se společné soužití manželů stane nejistým nebo bude pravděpodobně doprovázeno zraněním osoby nebo poškozením zdraví manželského partnera. *Viz také* Cruelty; Mental cruelty.

Legal custody. Omezování určité osoby nebo odpovědnost za ni na základě práva, jako je např. poručníkova pravomoc nad osobou nebo majetkem jeho svěřence či jeho pravomoc nad osobou i jejím majetkem. *Viz také* Commitment; Custody; Guardian; Ward.

Legal death. *Viz* Brain death; Civil death.

Legal dependent. Závislý v právním smyslu. Závislý ve smyslu práva či zákona. Výraz implikuje právo osoby dovolávat se právní pomoci potřebuje-li podporu. *Viz* Dependent; Lawful dependents; Support; Ward.

Legal description. Právní popis. Popis nemovitého majetku na základě vládního posudku, a vymezení hranic nebo čísel parcel registrovaného pozemku, včetně popisu všech jeho částí podléhajících přírodním služebnostem nebo výhradám. Tento popis musí být dostatečně úplný, aby mohla být zmapována a identifikována konkrétní parcela. *Viz* Land boundaries; Metes and bounds.

Legal detriment. Právní újma adresáta závazku (dlužního úpisu) znamená, že tato osoba změnila své právní postavení nebo převzala závazky či odpovědnost, které jí dříve nebyly uloženy při spoléhání se na jednání osoby činící slib. State ex rel. Kansas City v. State Highway Commission, 349 Mo. 865, 163 S.W.2d 948, 953. Výraz znamená vzdát se něčeho, co byl bezprostředně předtím adresát závazku (dlužního úpisu) oprávněn si podržet, nebo učinit, či se zdržet něčeho, co dříve nemusel činit nebo čeho se nemusel zdržovat. *Viz také* Consideration; Detriment.

Legal discretion. *Viz* Discretion.

Legal distributees. Při použití v poslední vůli výraz znamená osoby, které by byly podle zákona oprávněny dědit.

Legal duty. Zákonem nebo právem stanovená povinnost. Závazek vyplývající ze smlouvy nebo ze zákona; *např.* právní povinnost rodičů podporovat děti. Ferrell v. Hass, 136 Ga. App. 274, 220 S.E.2d 771, 773. To, co zákon vyžaduje učinit nebo strpět, a to jak určité osobě, tak veřejnosti jako celku, a to vzhledem ke korelativnímu právu takové osoby nebo veřejnosti; porušení této povinnosti zakládá nedbalost. Závazek uznaný zákonem, který vyžaduje od aktivního účastníka řídit se určitým standardem chování v zájmu ochrany ostatních před nerozumným rizikem. Swartz v. Huffmaster Alarms Systems, Inc., 145 Mich. App. 431, 377 N.W.2d 393, 395. *Viz také* Legal obligation; Support.

Legal entity. Právnická osoba. Osoba odlišná od fyzické osoby, jež má z právního hlediska dostatečnou existenci, aby mohla právně jednat (má způsobilost k právním úkonům), mohla být žalována nebo žalovat a přijímat rozhodnutí prostřednictvím zástupců, jako je tomu v případě společností (korporací).

Legal estoppel. Překážka uplatnění žalobního nároku na základě listiny nebo záznamu, na rozdíl od překážky uplatnění žalobního nároku, vyplývající z prohlášení skutečností účastníkem, z jeho mlčení, jednání nebo opomenutí *(estoppel in pais; equitable estoppel).* Vylučuje dokazování pravdivosti a spravedlnosti (ekvity) určitého případu pro podporu zužujícího výkladu právní normy na základě veřejného pořádku. *Viz také* Estoppel.

Legal ethics. Právní etika. Zvyklosti a obyčeje mezi členy právnické profese, týkající se jejich morálních a profesionálních povinností vůči sobě navzájem, vůči klientům a vůči soudům. Odvětví morální vědy, jež se zabývá povinnostmi, které má příslušník právnické profese vůči veřejnosti, vůči soudu, vůči svým profesionálním kolegům a vůči svému klientovi. Většina států přijala „Model Rules of Professional Conduct of the American Bar Association" (Vzorová pravidla profesionálního chování Sdružení advokátů Spojených států). *Viz také* Canon.

Legal evidence. Povšechný obecný výraz znamenající veškeré přípustné důkazy, včetně ústního i písemného, avšak s další implikací, že důkaz musí být takového charakteru, že směřuje rozumně a podstatně k prokázání věci, nikoli k tomu, aby vzbudil pouhé pochybnosti nebo dohady. *Viz také* Admissible; Evidence; Relevant evidence.

Legal excuse. Právní omluva, právní ospravedlnění. Doktrína, podle níž se někdo snaží vyhnout se důsledkům svého jednání tím, že ospravedlňuje činy, jež by jinak mohly být považovány za nedbalé nebo trestné; *např.* zabití někoho v sebeobraně. Gibbs v. Wilmeth, 261 Iowa 1015, 157 N.W.2d 93, 96. *Viz také* Excusable; Justification; Legal impossibility; Selfdefense.

Legal fiction. Právní fikce. Předpoklad faktu učiněný soudem jakožto základ pro rozhodnutí v právní záležitosti. Situace vytvořená právem, která umožňuje soudu vyřešit nějakou záležitost, ačkoli nemusí být vytvořena nevhodně; *např.* fikce ztraceného povolení jako základ nároku na vydržení práva k nemovitosti.

Legal fraud. Právní lest, právní podvod. Smlouvy nebo akty, jež sice nevznikly na základě skutečného zlého záměru dopustit se podvodu, svou tendencí nicméně oklamávající druhé osoby nebo poškozující důvěru jsou zákonem zakázány. Ruedy v. Toledo Factories Co., 61 Ohio App. 21, 22 N.E.2d 293, 297, 15 O.O. 56. Porušení nějaké právní nebo ekvitní povinnosti, které bez ohledu na morální provinění zákon prohlašuje za podvodné s ohledem na jeho tendenci mást ostatní, narušovat důvěru nebo poškozovat veřejný zájem. Capitol Rod & Gun Club v. Lower Colorado River Authority, Tex. App., 622 S.W.2d 887, 892. Zkreslení materiálního faktu, učiněné záměrně s cílem klamat nebo neuváženě bez

znalosti, na jehož základě protistrana ke své škodě jedná, vytváří „právní podvod". Coffey v. Wininger, 156 Ind. App. 233, 296 N.E.2d 154, 160.

Synonymum „konstruktivní podvod" (constructive fraud). Purcell v. Robertson, 122 W. Va. 287, 8 S.E.2d 881, 883; Tom Reed Gold Mines Co. v. United Eastern Mining Co., 39 Ariz. 533, 8 P.2d 449, 451. Pro definici *Constructive fraud, viz* Fraud.

Legal heirs. Zákonní dědici. Dědici ze zákona. Je-li tento výraz použit v poslední vůli, znamená zůstavitelovy nejbližšího potomky. In re Farkouh's Will, 134 Misc. 285, 235 N.Y.S. 165, 167. Osoby oprávněné podle zákonů o potomstvu a rozdělování (dědických zákonů). Osoba, která podle zákona (ze zákona) po zesnulém dědí, zemře-li bez závěti. In re Wagar's Estate, 302 Mich. 243, 4 N.W.2d 535, 536. „Heirs at law", „lawful heirs", „legal heirs" a podobné výrazy jsou synonymy. Corwin v. Rheims, 390 Ill. 205, 61 N.E.2d 40, 48; In re Fahnestock's Estate, 384 Ill. 26, 50 N.E. 2d 733, 736. *Viz také* Heirs; Legal issue.

Legal holiday. Uznaný svátek. Den určený zákonem, během kterého neprobíhá soudní jednání, neobesílají se obžalovaní, nevyžadují se ani se neprotestují obchodní papíry atd. Den určený právním předpisem pro účely toho, čemu se říká „svátek". Vidal v. Backs, 218 Cal. 99, 21 P.2d 952. Fed. R. Civil P. 6(a), 77(c).

Právní nebo praktický účinek dne, který je „zákonným svátkem", se stát od státu liší. „Svátek" může být v některých státech dnem, v němž je doručování neplatné, v němž jsou všechny nebo některé podniky zavřeny a v němž státní úřadovny mohou, ale nemusí být zavřeny. V jednotlivých případech je třeba konzultovat zákony stejně jako místní obyčej, máme-li posoudit, zda „svátek" ovlivní nějakou konkrétní uvažovanou žalobu. *Viz také* Holiday.

Legal impossibility. Právní nemožnost. Jako obhajoba proti obvinění v trestní věci se objevuje, když jednání, jež obžalovaný vykonává nebo iniciuje, i když probíhá podle jeho přání, nezakládá trestný čin, neboť se objevuje „faktická nemožnost", je-li cíl, kterého má být jednáním obžalovaného dosaženo, zakázán ustanoveními trestního práva, ale okolnosti neznámé pachateli znemožňují, aby takového cíle bylo takovým jednáním dosaženo. U.S. v. Oviedo, C. A. Tex., 525 F.2d 881, 883. Obhajoba „právní nemožností" může být použita jedině tehdy, je-li jednání obžalovaného plně dokonáno a nezpůsobuje-li zločin, zatímco „faktická nemožnost" může sloužit jako obhajoba pouze tehdy, zabrání-li pachateli ve spáchání trestného činu neznámé okolnosti. U.S. v. Johnston, C. A. Ark., 543 F.2d 55, 58. *Viz také* Impossibility.

Legal injury. Právní újma. Porušení zákonného práva nebo zásah do něho. American Indemnity Co. v. Ernst & Ernst, Tex. Civ. App., 106 S.W.2d 763, 765. *Viz* Injury.

Legal insanity. *Viz* Insanity.

Legal interest. Právem stanovený úrok; právní nárok. Úroková sazba stanovená zákonem buď jako maximální úroková sazba, kterou je zákonem povoleno stanovit, nebo jako úroková sazba, jíž se použije, jestliže strany ve smlouvě mají v úmyslu úrokovou sazbu uplatnit, avšak ve smlouvě ji nestanoví. I v tomto druhém případě je často tato sazba táž jako povolená zákonná maximální sazba. Výrazu se rovněž může použít k rozlišení právního zájmu na majetku nebo právně uznaného nároku, na rozdíl od věcného práva podle ekvity. *Viz také* Legal owner; Usury.

Legal investments. Právní investice. Investice nazývané někdy „právní akcie (zboží)" (legal lists), do nichž mohou investovat banky a jiné finanční instituce. Státní zákony často umožňují, aby do svěřeneckých fondů se investovalo jedině v cenných papírech vysoké hodnoty (high grade „legal list" securities). *Viz také* Legal list; Prudent Man Rule.

Legalis homo. Lat. Práva dbalý člověk; osoba, která je *rectus in curia* (stojí před soudem zpříma); osoba nestojící mimo zákon, exkomunikovaná nebo bezprávná Vyskytuje se ve větě *„probi et legales homines"* (čestní a práva dbalí lidé, kompetentní porotci); postavení takového člověka je určováno „zákonností", shodou jeho chování s právem.

Legalis moneta angliae. Zákonné peníze Anglie.

Legal issue. Právní otázka. Jestliže je těchto slov použito v závěti a z kontextu nevyplyne nic jiného, označují potomky. V pravém smyslu slova se mohou týkat právního problému, resp. právní otázky, která je základem případu a která vyžaduje, aby ji rozhodl soud. *Viz* Issue; Legal heirs.

Legality, *or* legalness. Zákonnost, shoda s právem.

Legalization. Legalizace. Akt či proces legalizace nebo učinění něčeho legálním nebo zákonným.

Legalize. Legalizovat. Konvalidovat. Učinit něco legálním nebo zákonným. Wight v. New Jersey Racing Commission, 128 N.J.L. 517, 26 A.2d 709, 712. Potvrdit nebo učinit platným to, co bylo předtím neplatné a nezákonné. Právně schválit něco, co bylo předtím zákonem nedovolené nebo protizákonné. *Viz také* Legitimate, *v.*

Legalized nuisance. Legalizované zasahování do cizího práva. Stavba, instalace nebo jiná věc, jež je podle common law protiprávním chováním, resp. nepřístojností, proti níž však nemohou soukromé osoby vznášet námitky, protože jde o věci postavené nebo uchovávané pod přímou a postačující autoritou zákona. Jsou to například nemocnice nebo rekreační oblasti udržované obcemi.

Legal jeopardy. Právní nebezpečí. Osoba je v „právním nebezpečí", jestliže je postavena před příslušný soud na základě obvinění nebo informace, jež je postačující co do formy a podstaty k tomu, aby připustila odsouzení, a porotě bylo „uloženo, aby ji — se svým verdiktem — předala soudu", což je porotě uloženo ve chvíli, kdy je jmenována a vzata pod přísahu. State v. Whitman, 93 Utah 557, 74 P.2d 696, 697. *Viz také* Jeopardy.

Legal liability. Právní odpovědnost. Odpovědnost, kterou uznávají soudy a uplatňují např. mezi stranami ve sporu. *Viz také* Legally liable; Liability; Strict liability.

Legal life estate. Nárok na nemovitý nebo movitý majetek po dobu života vlastníka a vynutitelný podle zákona na rozdíl od doživotních věcných práv podle ekvity (equitable life estate).

Legal list. Seznam investic vybraných různými státy, do nichž mohou investovat určité instituce a určití zmocněnci, jako jsou např. pojišťovny a banky. Do tohoto seznamu jsou často zanášeny pouze vysoce kvalitní cenné papíry, jež vyhovují určitým požadavkům. *Viz také* Legal investments; Prudent Man Rule.

Legally. Zákonně; podle práva.

Legally adopted. Schválený nebo přijatý v souladu se zákony státu.

Legally committed. Týká se obviněného, který byl předvolán soudcem, jež má pravomoc vyslýchat a který po vyslechnutí důkazů rozhodl, že existuje důvod pro jeho zadržení. People v. Dal Porto, 17 Cal. App.2d 755, 63 P.2d 1199, 1200. *Viz také* Commitment.

Legally competent. Právně způsobilý. Slova „právně způsobilý" v zákoně předepisujícím kvalifikaci správce pozůstalosti znamenají, že osoba je schopna jednat podle právních standardů, jež jsou nezbytné pro řádný běh spravedlnosti. In re Haeffele's Estate, 145 Neb. 809, 18 N.W.2d 228, 231. *Viz také* Capacity.

Legally constituted court. Soud uznávaný zákonem. *Viz* Constitutional court.

Legally contributing cause of injury. Podstatný faktor, který spolu s jiným způsobil újmu. Farmer v. Central Mut. Ins. Co. of Chicago, Ill., 145 Kan. 951, 67 P.2d 511, 514. *Viz také* Cause; Proximate cause.

Legally determined. Rozhodnutý na základě řádného soudního řízení. Black Diamond S. S. Corporation v. Fidelity & Deposit Co. of Maryland, D. C. Md., 33 F.2d 767, 769.

Legally liable. Odpovědný podle zákona, jak je vykládán soudy. Beck v. Kansas City Public Service Co., Mo. App., 48 S.W.2d 213, 215. Odpovědnost určená zákonem nebo odpovědnost, která je podle zákona stanovena smlouvou. Home Ins. Co. of New York v. Moore & Rawls, 151 Miss. 189, 117 So. 524, 526. *Viz* Liability; Strict liability.

Legally operating automobile. Zákonně provozovaný automobil. Při použití v odpovědnostní pojistce znamená automobil provozovaný legálně nebo na základě úředního povolení. Universal Automobile Ins. Co. v. Benoit, C.C.A. Ariz., 67 F.2d 52, 53; Zurich General Accident & Liability Ins. Co. v. Thompson, C.C.A. Cal., 49 F.2d 860, 861.

Legally reside. Mít domicil; mít trvalé bydliště. Mitchell v. Kinney, 242 Ala. 196, 5 So.2d 788, 793. *Viz* Domicile; Legal residence; Residence.

Legally sufficient consideration. Protihodnota, kterou právo uznává za právně dostatečnou, aby mohla podepřít platnou smlouvu. *Viz* Consideration.

Legally sufficient evidence. Právně postačující důkaz. Postačující, přesvědčivý důkaz, pocházející ze zákonného zdroje. Důkaz je „zákonně postačující k tomu, aby potvrdil nález", je-li dostatečně podepřen a záznam z jednání jako celek nevyžaduje jasně, přesvědčivě nebo nezvratně opačný závěr. Tracey v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 6, 53 F.2d 575, 579. *Viz* Evidence; Relevant evidence.

Legally sufficient tender. Právně postačující nabídka. Nabídka učiněná za okolností, které vyhovují závazkům, které na sebe vzali prodávající. Kolling v. Martin, 109 Ind. App. 184, 33 N.E.2d 808, 815. *Viz* Legal tender.

Legally using automobile. *Viz* Legally operating automobile, *výše.*

Legal malice. Zlý úmysl. Ten se skládá buď z výslovného úmyslu zabít nebo způsobit těžkou újmu na zdraví nebo z odsouzeníhodné tvrdosti, krutosti, bezohlednosti vůči následkům, a to bez jakéhokoli ohledu na společenskou povinnost, která svědčí o neospravedlnitelné lhostejnosti vůči pravděpodobnosti smrti nebo těžké újmy na zdraví a mimořádné netečnosti k hodnotě lidského života. Cmwlth. v. Coleman, 455 Pa. 508, 318 A.2d 716, 717.

Výraz používaný jakožto ekvivalent „dovozeného zlého úmyslu" (constructive malice nebo malice in law). Zlý úmysl, jejž lze rozumně vyvodit z nezákonného jednání. Chrisman v. Terminal R. Ass'n of St. Louis, 237 Mo. App. 181, 157 S.W.2d 230, 235. Úmyslné nezákonné jednání bez spravedlivé příčiny. Pro účely stanovení trestní náhrady škody je standard pro „zlý úmysl" takový, že jde o nezákonný akt spáchaný úmyslně a bez spravedlivé příčiny nebo omluvy. Labrier v. Anheuser Ford, Inc., Mo., 621 S.W.2d 51, 58. *Viz také* Malice.

Legal malpractice. *Viz* Malpractice.

Legal monopoly. *Viz* Monopoly.

Legal name. Zákonné jméno. Podle common law se skládá z jednoho křestního jména a z jednoho příjmení, přičemž vložení středního jména, tedy druhého jména (middle name) nebo iniciály, stejně jako jejich vynechání nebo omyl v nich jsou nepodstatné. „Zákonné jméno" jednotlivce se skládá z daného nebo křestního jména, obvykle přijímaného při narození, a z příjmení odvozeného ze společného jména rodičů. Application of Green, 54 Misc.2d 606, 283 N.Y.S.2d 242, 245.

Legal negligence. Nedbalost; zanedbání takové péče, jakou uplatňují běžně uvážlivé osoby a jakou považují za přiměřenou okolnostem případu. V případech, kdy obvyklá zkušenost lidstva a obecný úsudek uvážlivých osob seznaly, že určité jednání nebo opomenutí vyvolává nebezpečí, je takovéto jednání nebo opomenutí „právní nedbalostí". Zanedbání povinnosti, kterou zákon ukládá jedné osobě k prospěchu druhé. *Viz také* Strict liability.

Legal newspaper. Právnické, o právních věcech informující noviny. Noviny vydávané celostátně a ve větších městech, které obsahují souhrny důležitých soudních rozhodnutí, právě vydaných nebo připravovaných zákonů a podzákonných předpisů, a v místním měřítku oznámení o bankrotech, soudních potvrzeních závětí, vyvlastněních, rozvodech a pod. soudních řízeních, a rovněž zprávy, které všeobecně zajímají právnickou veřejnost.

Legal notice. Právně dostatečné oznámení. Oznámení, jež je přiměřené z hlediska práva; oznámení, jež vyžaduje zákon pro specifické účely nebo v konkrétním případě. Zpravidla se požaduje, aby takové oznámení bylo několikrát za sebou zveřejněno v „právnických novinách" (legal newspaper) nebo v novinách pro širokou veřejnost; může být také požadováno, aby bylo vyvěšeno v určených oblastech v soudních budovách. *Viz rovněž* Notice.

Legal obligation. Právní závazek. Právní závazek státu je závazkem, který poslouží jako základ rozsudku proti státu před příslušným soudem, pokud zákonodárný orgán umožňuje žalovat stát. Fort Worth Cavalry Club, Inc. v. Sheppard, 125 Tex. 339, 83 S.W.2d 660, 663. V nejširším smyslu slova jakýkoli závazek uložený zákonem; např. povinnost rodiče podporovat děti. *Viz také* Legal duty; Support.

Legal owner. Zákonný majitel. Výrazu se používá odborně v protikladu k vlastníkovi podle ekvity (equitable owner) a nikoli v protikladu k nezákonnému vlastníkovi (illegal owner). Zákonný vlastník má právní titul k ma-

jetku, přestože tento titul nemusí ve skutečnosti zajišťovat jiná práva k majetku než zástavní právo.

Legal opinion. Právní názor. Dokument, v němž oficiální osoba, jako je např. generální prokurátor (ministr spravedlnosti) státu, městský právní soudce (city solicitor) nebo soukromý obhájce podává svůj výklad práva, pokud jde o předpokládaná fakta. Může nebo nemusí sloužit jako ochrana toho, kdo podle něj jedná, podle jeho povahy a podle zákona, který takové názory upravuje. Může se týkat stavu nároku na nemovitost, podle něhož může kupující nebo půjčovatel jednat.

Legal personal representative. Zákonný osobní zástupce. Obecně — pokud je pořizovatelem závěti použit v souvislosti s movitým majetkem, znamenají tato slova „správce pozůstalosti, stanoveného závětí a správce pozůstalosti určeného soudem"; pokud se týká nemovitosti, znamená ty, na něž přechází ze zákona nemovitost bezprostředně po smrti zůstavitele. Hogate v. Hogate, 132 N. J. Eq. 480, 28 A.2d 769, 771. Pokud jde o převod vkladu jménem zesnulého námořníka, znamená veřejného správce pozůstalosti stanoveného závětí či určeného soudem ve státě, kde měl námořník trvalé bydliště. *Viz* Legal representative.

Legal possessor. Zákonný držitel. Ten, kdo nebýt výhrady právního nároku podmíněně prodávajícího nebo přenechání právního nároku podmíněně prodávajícímu, nebo přenechání právního nároku hypotečnímu věřiteli by měl postavení plného a bezvýhradného majitele. Ten, kdo má zákonné právo na vlastnictví majetku v protikladu k držiteli takového majetku, který má právní titul. *Viz* Legal owner.

Legal prejudice. Právní újma. Právní újma, která zvrátí žalobcův návrh na zamítnutí odvolání, je taková, jež zbavuje obžalovaného podstatných práv k majetku, nebo se týká jeho obhajoby, která nebude existovat nebo může být ohrožena při druhém soudním řízení. General Motors Acceptance Corporation v. Baker, 161 Misc. 238, 291 N.Y.S. 1015.

Legal presumption. Právní domněnka. Pokud jde o *presumption of law, viz* Presumption.

Legal privity. „Vzájemný právní vztah, týkající se majetkového práva". V rámci pravidla, že obhajoba ve věci lichvy je osobní věcí dlužníka a těch, kdo s ním jsou ve vzájemném právním vztahu (např. strany smlouvy o půjčce), znamená ty, vůči nimž je nárok nebo podíl upraven zákonem. Zástupce a jeho nadřízený jsou ve vzájemném právním vztahu. *Viz rovněž* Privity.

Legal proceedings. Právní proces (řízení). Termín zahrnuje procesy schválené a povolené zákonem, jež jsou předloženy nebo zahájeny u soudu nebo soudního tribunálu v zájmu dosažení se práva nebo vynucení prostředku k jeho uplatnění.

Legal rate of interest. Právem povolená úroková míra. *Viz* Legal interest; Usury.

Legal representative. Právní zástupce. Termín v nejširším smyslu slova znamená někoho, kdo vystupuje místo někoho jiného a zastupuje jeho zájmy. Osoba, která dohlíží na právní věci druhého. Příklady zahrnují správce pozůstalosti, stanoveného závětí nebo určeného soudem, a soudem jmenovaného poručníka mladistvé nebo právně nezpůsobilé osoby.

Výraz „právní zástupce", který se téměř vždy považuje za synonymum výrazu „osobní zástupce" (personal representative), znamená v případech nehod (neštěstí, úrazů) člena rodiny, který má právo na dávky na základě zákona o protiprávním usmrcení. Unsatisfied Claim and Judgment Fund v. Hamilton, 256 Md. 56, 259 A.2d 303, 306.

Legal rescission. Právní zrušení. Zrušení jednáním stran. Aron v. Mid—Continent Co., 141 Neb. 806, 4 N.W.2d 884, 886. *Viz také* Rescind; Recission of contract; Void; Voidable.

Legal reserve. Právem vyžadovaná rezerva. Likvidní aktiva, jež podle zákona životní pojišťovny jsou povinny dávat stranou a uchovávat pro zajištění výplat nároků a plnění. Lubin v. Equitable Life Assur. Soc. of U.S., 326 Ill. App. 358, 61 N.E.2d 753, 754; Old Surety Life Ins. Co. of Alva, Okl., v. Morrow, 195 Okl. 442, 158 P.2d 715, 717. V bankovnictví procentní díl bankovních vkladů, který musí být podle zákona uchováván v hotovosti nebo v likvidních aktivech, aby bylo vyhověno požadavkům vkladatelů.

Legal residence. Místo domicilu (trvalého bydliště) nebo stálého bydliště, na rozdíl od místa přechodného pobytu. Stálé bydliště, jež se má podle záměru osoby stát místem jejího trvalého pobytu a do něhož se míní vracet bez ohledu na dočasné pobyty jinde nebo bez ohledu na dočasnou nepřítomnost. U.S. v. Calhoun, C. A. Fla., 566 F.2d 969, 973. Místo uznané zákonem jako místo trvalého pobytu nějaké osoby. *Viz také* Domicile; Residence.

Legal right. Zákonné právo. Přirozená práva, práva existující na základě smlouvy, a práva vytvářená nebo uznávaná zákonem. Fine v. Pratt, Tex. Civ. App., 150 S.W.2d 308, 311.

Legal secretary. Zaměstnanec advokátní nebo právní kanceláře, jehož povinnosti zahrnují psaní soudních podání a memorand, vyřizování korespondence, udržování záznamů a kartoték, vydávání a přijímání oznámení a další věci, jež po něm vyžaduje při právní praxi jeho zaměstnavatel.

Legal separation. Právní odluka. Soudní příkaz upravující podmínky (opatrovnictví, podpora apod.), za nichž bude žít manželský pár odděleně. *Viz také* Divorce (*divorce a mensa et thoro*); Separate maintenance; Separation of spouses.

Legal Services Corporation. Společnost právních služeb byla zřízena zákonem o Legal Services Corporation z roku 1974 (42 U.S.C.A. § 2996) s cílem poskytovat finanční podporu pro právní pomoc při řízeních netrestní povahy osobám, jež si nemohou právní služby dovolit. Společnost finančně podporuje kvalifikované programy poskytování právní pomoci vybraným klientům, dává dotace a uzavírá smlouvy s jednotlivci, firmami, společnostmi, organizacemi a s orgány států nebo míst za účelem poskytování právní pomoci těmto klientům.

Legal subdivision. Rozdělení půdy na základě aplikace běžných metod používaných při provádění státního zeměměřičského průzkumu.

Legal subrogation. Postup práv. Právo vznikající ze zákona. Federal Land Bank of Baltimore v. Joynes, 179 Va. 394, 18 S.E.2d 917, 920. Kde ten, kdo má odpovědnost, právo nebo svěřenecký vztah, zaplatí dluh někoho jiného za okolností spravedlivě opravňujících prvně jmenovanou osobu k právům, prostředkům k uplatnění práva, nebo cenným papírům, jež jsou v držení věřitele.

Kde osoba platí při výkonu zákonné povinnosti uložené smlouvou, zákonem nebo právní normou nebo kde je platba podporována veřejnou politikou. Kde osoba druhotně odpovědná zaplatí dluh a převezme práva věřitele. Kde osoba, která platí, je v postavení ručitele nebo je nucena platit, aby chránila své vlastní právo nebo majetek. Martin v. Hickenlooper, 90 Utah 150, 59 P.2d 1139, 1141; Lervold v. Republic Mut. Fire Ins. Co., 142 Kan. 43, 45 P.2d 839, 842. *Viz* Subrogation.

Legal tender. Zákonné platidlo. Všechny mince a bankovky Spojených států (včetně bankovek Federální rezervy a oběživa bank Federální rezervy a národních bankovních sdružení), bez ohledu na to, kdy byly raženy nebo vydány, jsou zákonným platidlem pro všechny dluhy, ať už veřejné či soukromé, veřejné poplatky, daně a příspěvky. 31 U.S.C.A. § 392.

Prodávající může požadovat platbu zákonným platidlem, vyžaduje se však od něj, aby poskytl patřičně dlouhou dobu k tomu, aby je bylo možno obstarat. U.C.C. § 2—511(2).

Legal tender cases. Dva případy potvrzující ústavnost zákonů Kongresu z let 1862 a 1863, vyzývajících k vydání papírových peněz. Knox v. Lee, 79 U.S. (12 Wall.) 457, 20 L. Ed. 287, Juilliard v. Greenman, 110 U.S. 421, 4 S. Ct. 122, 28 L. Ed. 204.

Legal title. Právní nárok (titul). Nárok, který je v pravomoci soudu nebo u něj vynutitelný, nebo nárok, který je kompletní a dokonalý, pokud jde o zřejmé právo vlastnictví a držby, který však postrádá užitečný zájem na majetku, na nějž má navíc spravedlivý nárok jiná osoba; v obou případech jde o antitezi „titulu podle ekvity" (equitable title). Může rovněž znamenat objevení se nároku na rozdíl od dokonalého titulu, Southern Carbon Co. v. State, 171 Misc. 566, 13 N.Y.S.2d, 7, 9; plný a absolutní právní titul nebo zřejmé vlastnické právo s vlastnickým titulem nebo titul k věcným právům ve vztahu k jinému majetku; ne nezbytně zapsaný titul. Barnes v. Boyd, D. C. W. Va., 8 F. Supp. 584, 597. Daňový nárok, který je prima facie platný, je „právním titulem". Murray v. Holland, 108 Ind. App. 236, 27 N.E.2d 126, 128. *Viz* Title.

Legal usufruct. Zákonné právo užívat a používat majetek; zákonné užívací právo. Užívací práva vzniklá aplikací práva (zákona) jsou právními (zákonnými) usufrukty (užívacími právy), Hartford Accident & Indemnity Co. v. Abdalla, 203 La. 999, 14 So.2d 815; *např.* užívací právo pro potřebnou (nouzí trpící) manželku, která přežila svého manžela. *Viz také* Usufruct.

Legal voter. Zákonný volič. Osoba, jež splňuje ústavní požadavky oprávněného voliče a je jako volič registrovaná. Osoba, které zákon dává právo volit. Wright v. Lee, 125 N.J.L. 256, 15 A.2d 610, 611. Osoba oprávněná Ústavou Spojených států a zákony státu volit. Lefler v. City of Dallas, Tex. Civ. App., 177 S.W.2d 231, 235.

Legal willfulness. Záměrné nedbání známé povinnosti nezbytné pro bezpečnost osoby nebo majetku někoho jiného a úplný nedostatek péče o život, osobu nebo majetek jiných osob. Bartolucci v. Falleti, 314 Ill. App. 551, 41 N.E.2d 777, 780.

Legantine constitutions. Název zákoníku církevního práva, který byl přijat na synodech, konaných za vlády Jindřicha III. zhruba v letech 1220 a 1268. Účastnili se jich legáti papežů Řehoře IX. a Klementa IV.

Legare. Lat. V civilním a starém anglickém právu odkázat závětí; přenechat nebo dát poslední vůlí; dát v očekávání smrti.

Legatarius. Lat. Odkazovník; v testamentu odkazem obdarovaný. V občanském právu osoba, jíž je věc odkazována; legatář. Ve starém evropském právu legatus (legát), posel nebo vyslanec.

Legatary. Osoba, jíž je něco odkazováno; odkazovník. Tohoto slova je občas, i když zřídka, užíváno k označení legáta nebo nuncia.

Legatee. Dědic odkazu. Osoba, jíž je dáván odkaz v poslední vůli. Termínu lze používat k označení těch, kdo přejímají odkaz podle poslední vůle bez jakéhokoli rozlišení mezi nemovitostí a movitým majetkem, Brooker v. Brooker, Tex. Civ. App., 76 S.W.2d 180, 183; ačkoli se obvykle týká toho, kdo přebírá podle závěti *osobní* vlastnictví. *Viz* Legacy.

Residuary legatee. Osoba, jíž pořizovatel závěti odkazuje zůstatek svého osobního majetku, po vyplacení jiných odkazů, jež jsou jmenovitě uvedeny v závěti.

Legates. Nunciové, zmocněnci nebo mimořádní vyslanci, vyslaní papežem jako jeho zástupci, kteří mají vykonávat jeho pravomoc v zemích, kde je římskokatolická církev zřízena zákonem.

Legation. Vyslanectví; diplomatický představitel a jeho doprovod. Osoby pověřené nějakou vládou vykonávat diplomatické funkce u jiné vlády, včetně velvyslance, resp. vyslance, tajemníků, přidělenců, tlumočníků apod., jsou kolektivně pokládáni za „legaci" své vlády. Slovo rovněž znamená oficiální rezidenci ministra zahraničních věcí.

Legator. Pořizovatel závěti, který zanechává dědictví.

Legatory. Ve starém anglickém právu třetí část osobního majetku svobodného člověka, kterou podle londýnského obyčeje, v případě, že měl ženu a děti, mohl svobodný člověk vždy odkázat závětí.

Legatos violare contra jus gentium est. Je v rozporu s mezinárodním právem (*jus gentium*) ubližovat vyslancům.

Legatum. Lat. Ve starém anglickém právu odkaz přenechaný církvi nebo obvyklý pohřební poplatek. V civilním právu odkaz; dar zanechaný zemřelou osobou, který má být předán dědicem.

Legatum morte testatoris tantum confirmatur, sicut donatio inter vivos traditione sola. Odkaz je potvrzen smrtí pořizovatele závěti týmž způsobem jako dar od žijící osoby toliko předáním.

Legatum optionis. V římském právu odkaz učiněný A. B., který obsahuje jakýkoli předmět či předměty, jež si A. B. přál zvolit nebo vybrat z majetku pořizovatele závěti. Jestliže A. B. zemřel po pořizovateli závěti, avšak před volbou nebo výběrem, jeho zástupce *(haeres)* nemohl, před Justiniánem, provést výběr za něho a odkaz beze zbytku propadl. Justinián však odkaz napravil a umožnil zástupci si vybrat.

Legatus regis vice fungitur a quo destinatur et honorandus est sicut ille cujus vicem gerit. Vyslanec zaujímá místo krále, jímž je vyslán, a má být uctíván jako ten, jehož místo zaujímá.

Legem. Lat. Akuzativ od *lex*, zákon, právo. Objevuje se v různých větách, jako například:

Legem amittere. Pozbýt práva; to znamená pozbýt výsady být připuštěn složit přísahu.

Legem facere. Ve starém anglickém právu tvořit právo nebo skládat přísahu.

Legem ferre. V římském právu navrhnout zákon lidu ke schválení.

Legem habere. Být schopen podat svědectví pod přísahou. Svědci, kteří byli odsouzeni za trestný čin, nebyli schopni takové svědectví podávat, a to až do 6 & 7 Vict., c. 85.

Legem jubere. V římském právu vyslovit souhlas a navrhovaným zákonem a promulgovat jej; vydat nebo přijmout zákon.

Legem pone. Předložit k úvaze nebo navrhnout zákon. V důsledku mimořádně nejasného odvození nebo analogie byl tento termín dříve používán jako slangový ekvivalent pro hotovostní platbu nebo platbu v hotových penězích.

Legem sciscere. Dát souhlas a autoritu navrhovanému zákonu; týká se souhlasu lidu.

Legem terrae amittentes, perpetuam infamiae notam inde merito incurrunt. Ti, kdo pozbudou práva své země, jsou plným právem hodni věčné hanby.

Legem vadiare. Ve starém anglickém právu snažit se nastolit právo; nabídnout obhajobu nebo zavázat se obhajovat, a to přísahou se spolupřísežníky.

Legenita. Pokuta za nedovolený pohlavní styk se ženou. *Viz* Legruita.

Leges. Lat. Zákony. V Římě byly *leges* (v přísném slova smyslu nařízení lidu) zákony, jež navrhl veřejný funkcionář předsedající senátu a které schválil římský lid v *comitia centuriata.*

Leges Angliae. Zákony Anglie, na rozdíl od civilního práva a jiných cizích právních řádů.

Leges Angliae sunt tripartitae, — jus commune, consuetudines, ac decreta comitiorum. Právo Anglie je trojího druhu — common law, obyčeje a dekrety parlamentu.

Leges barbarorum. Druhové označení zákoníků středověkého evropského práva.

Leges Edwardi confessoris. Zákony Edvarda Vyznavače. Název užívaný pro právnické pojednání z let 1130 až 1135, jež zachycuje platné právo z doby konce vlády Jindřicha I. Říká se, že autorita tohoto pojednání je nezasloužená.

Leges et consuetudini regni. Přijaté označení pro raně common law; přinejmenším od druhé poloviny 12. století.

Leges figendi et refigendi consuetudo est periculosissima. Zvyk stále měnit zákony (vytvářet je a znovu přepracovávat) je velmi nebezpečný.

Leges Henrici. Kniha sepsaná v létech 1114 až 1118, obsahující anglosaské a normanské právo. Říká se, že to je neocenitelný zdroj znalostí o období, jež předcházelo plnému rozvoji normanského práva.

Leges humanae nascuntur, vivunt et moriuntur. Lidské zákony se rodí, žijí a umírají.

Leges Juliae. Zákony přijaté za vlády Augusta nebo Julia Caesara, které společně s *lex abutia* fakticky zrušily *legis actiones.*

Leges naturae perfectissimae sunt et immutabiles; humani vero juris conditio semper in infinitum decurrit, et nihil est in eo quod perpetuo stare possit. Leges humanae nascuntur, vivunt, moriuntur. Přírodní zákony jsou nejdokonalejší a neměnné; podmínky, v nichž se tvoří lidské zákony se však neustále mění a není zde nic, co by mohlo vydržet věčně. Lidské zákony se rodí, žijí a umírají.

Leges non scriptae. V anglickém právu nepsané nebo obyčejové právo, včetně starých aktů parlamentu, jež byly přijaty, dříve než kam sahá lidská paměť.

Leges non verbis, sed rebus, sunt impositae. Zákony nejsou vyhlašovány pro slova, ale pro věci.

Leges posteriores priores contrarias abrogant. Zákony pozdější ruší zákony dřívější, které jim odporují.

Leges sacratae. Tak byly nazývány všechny slavnostní dohody mezi plebejci a patricii.

Leges scriptae. V anglickém právu psané zákony; zákony nebo akty parlamentu, jež jsou nejprve sepsány a teprve pak se přijímají a nabývají závaznosti.

Leges sub graviori lege. Zákony pod závažnějším zákonem.

Leges suum ligent latorem. Zákony zavazují toho, kdo je tvoří.

Leges tabellariae. Římské zákony upravující způsob hlasování hlasovacími lístky *(tabella).*

Leges vigilantibus, non dormientibus, subveniunt. Zákony pomáhají bdícím, nikoli spícím (bdělým, nikoli nedbalým).

Legibus solutus. Lat. Zproštěn zákonů; stojící nad zákony. Výraz používaný v římském civilním právu ve vztahu k císaři.

Legibus sumptis desinentibus, lege natureae, utendum est. Jestliže zákony vyhlášené státem selžou, musíme jednat podle přirozeného práva.

Legiosus. Ve starých spisech a záznamech sporný, a proto podřízený řízení, které dá průchod právu.

Legis constructio non facit injuriam. Výklad zákona nezpůsobuje bezpráví.

Legis interpretatio legis vim obtinet. Výklad zákona nabývá síly zákona.

Legislate. Přijímat zákony nebo je schvalovat v zákonodárných sborech, na rozdíl od soudcovského práva. State ex rel. Nunez v. Baynard, La. App., 15 So.2d 649, 655.

Legislation. Akt tvorby nebo přijímání zákonů; zákonodárná pravomoc; legislativní akt; příprava a přijímání zákonů; tvorba zákonů v zákonodárných sborech, na rozdíl od soudcovské tvorby práva. Formulace pravidla pro budoucnost. Zákony přijaté zákonodárným sborem (*např.* Kongresem nebo zákonodárným sborem státu). Oklahoma City, Okl. v. Dolese, C.C.A. Okl., 48 F.2d 734, 738. *Viz také* Act *(legislative act);* Bill; Class legislation; Statute.

Legislative. Tvořící nebo přijímající zákony; týkající se funkce tvorby nebo přijímání zákonů. Procesy, které se týkají věcí stálých nebo obecných, jsou „legislativní". Keigley v. Bench, 97 Utah 69, 89 P.2d 480, 484, 485. Tvořící nebo mající pravomoc tvořit zákon nebo zákony.

Legislative act. Přijímání zákonů. Zákon (*tj.* statut) schválený zákonodárným orgánem na rozdíl od soudem tvořeného práva. To, co předepisuje, jaké má být právo v budoucích případech, vznikajících na základě jeho ustanovení. Forstner v. City and County od San Francisco, 52 Cal. Rptr. 621, 626, 243 C.A.2d 625, 67 C.2d 666. *Viz* Statute.

Legislative apportionment. 14. Dodatek k Ústavě Spojených států stanoví v § 2, že představitelé Kongresu „musí být rozděleni mezi státy podle počtu jejich obyvatelstva, přitom třeba počítat všechny obyvatele každého státu". Stejná ochrana podle 14. Dodatku k Ústavě Spojených států vyžaduje rozdělení zástupců podle počtu obyvatel; a je prezentován žalovatelný případ, jestliže někdo tvrdí, že státy upírají zastoupení svým občanům, je to důvod k soudnímu sporu. Baker v. Carr, 369 U.S. 186, 82 S. Ct. 691, 7 L. Ed.2d 663. *Viz také* Apportionment; Reapportionment.

Legislative council. Legislativní rada. V některých státech se užívá legislativní rady složené z členů zákonodárného sboru a jiných vybraných úředníků, kteří studují legislativní problémy a plánují strategii zákonodárné činnosti mezi pravidelnými zasedáními zákonodárných sborů.

Legislative counsel. Legislativní poradce. Osoba nebo orgán, speciálně pověření pomáhat členům zákonodárných sborů při plnění jejich legislativních úkolů. Legislativní poradce se zabývá výzkumem, formulováním návrhů zákonů, přípravou slyšení v zákonodárných sborech a jinými technickými legislativními detaily.

Legislative courts. Soudy vytvořené zákonodárnými sbory na rozdíl od těch, jež jsou vytvořeny ústavou *(např.* čl. III Ústavy Spojených států). V mnoha státech jsou vytvářeny zákonodárnými sbory téměř všechny soudy, ačkoli soud nejvyšší instance je obvykle zřizován ústavou. *Srovnej* Constitutional Court.

Legislative department. Orgán zákonodárné moci (*tj.* Kongres, který se skládá ze Senátu a Sněmovny reprezentantů; čl. I Ústavy Spojených států), jehož funkcí je tvorba čili přijímání zákonů, na rozdíl od orgánů soudní moci (soudů) (článek III), které zákony vykládají a aplikují, a orgánů výkonné moci (článek II), které je provádějí. *Viz také* Legislature.

Legislative districting. Rozvržení nebo rozdělení členů zákonodárných sborů mezi územní obvody. *Viz* Apportionment; Legislative apportionment; Reapportionment.

Legislative divorce. Rozvod rozhodnutím zákonodárného sboru. Rozvod určitého manželského páru stanovený aktem nikoli soudu, ale zákonodárného sboru. Takové rozvody kdysi existovaly ve státech Nové Anglie a v Anglii, kde o nich rozhodoval parlament. Již dávno byly nahrazeny soudními rozvody.

Legislative functions. Stanovení zákonodárné politiky a její zformování do pravidla chování. Yakus v. United States, 321 U.S. 414, 64 S. Ct. 660, 667, 88 L. Ed. 834. Vytváření a určování příštích práv a povinností. Dal Maso v. Board of Com'rs of Prince George's County, 182 Md. 200, 34 A.2d 464, 466. *Viz také* Legislative power.

Legislative history. Dějiny tvorby a přijímání určitého zákona. Pozadí a události, včetně zpráv z výborů, slyšení a plenárních diskusí, jež vedly k vyhlášení zákona. Takový pohled do historie je důležitý pro soudy, jestliže se od nich vyžaduje stanovit legislativní záměr, který se konkrétním zákonem sledoval. Legislativní historie významných zákonů jsou publikovány v U.S. Code (Sbírka zákonů Spojených států) a v Congressional and Administrative News (Kongresový a správní zpravodaj).

Legislative immunity. Ústava zaručuje kongresmanům dva druhy imunity: za prvé je nelze s výjimkou velezrady, těžkého trestného činu a porušení veřejného pořádku „zatknout nebo na ně uvalit vazbu během jejich účasti" na zasedáních orgánu, jehož jsou členy a za druhé „na žádném jiném místě nemohou být podrobeni výslechu o svém projevu nebo vystoupení v jedné ze sněmoven". (Čl. I. § 6, odst. 1). První druh imunity má malou praktickou hodnotu, protože výjimky z ní vyjímají z výsad všechny trestné činy a zatčení v souvislosti s nimi a imunita se nevztahuje na doručování soudních obsílek v civilních nebo trestních věcech. Druhá imunita je vykládána liberálně a zahrnuje nejen názor, projev, vystoupení v diskusi nebo jiná ústní vyjádření, ale také hlasování, pořizování písemné zprávy nebo předkládání rezoluce a obecně cokoli, co považuje kongresman za nezbytné k plnění svých legislativních funkcí a jiných povinností. Dokonce ani tvrzení o špatném motivu tuto imunitu neruší, protože je to veřejné blaho, jemuž se tímto slouží. *Např.*, United States v. Ballin, 144 U.S. 1, 12 S. Ct. 507, 36 L. Ed. 321; United States v. Smith, 286 U.S. 6, 52 S. Ct. 475, 76 L. Ed. 954.

Legislative intent. Legislativní záměr. K legislativnímu záměru se přihlíží, jestliže se soud pokouší vykládat či interpretovat zákon, který je nejasný (dvojznačný) nebo rozporný. *Viz také* Legislative history.

Legislative investigations. Vyšetřování prováděná zákonodárnými sbory. Zákonodárné orgány jsou zmocněny provádět vyšetřování jako součást výkonu své zákonodárné pravomoci; patří k tomu pravomoc předvolávat (subpoena), provádět křížový výslech apod. Quinn v. United States, 349 U.S. 155, 161, 75 S. Ct. 668, 99 L. Ed. 964.

Legislative jurisdiction. Sféra zákonodárné pravomoci. Pravomoci zákonodárného sboru vydávat zákony a provádět veškerou činnost, související s jeho zákonodárnou funkcí; termín „legislative jurisdiction" se týká územního, věcného a osobního vymezení dosahu této pravomoci. Čl. I Ústavy Spojených států.

Legislative officer. Člen zákonodárného sboru nebo orgán na úrovni státní či obecní korporace. Jeden z těch, jejichž povinnosti se týkají převážně vydávání zákonů, jako jsou členové Kongresu a různých zákonodárných sborů jednotlivých států. Těmto činitelům je v rámci jejich povinnosti obecně ústavou uloženo vytvářet zákony, přestože někdy, v případech obžaloby proti veřejnému činiteli (impeachment), přebírá jedna z komor zákonodárného sboru soudní funkce, jež jsou do jisté míry podobné těm, které má velká porota; předkládá totiž druhé komoře články obžaloby proti veřejnému činiteli a druhá komora jedná jako soud, který o této obžalobě jedná.

Legislative power. Zákonodárné pravomoci zákonodárného sboru, mezi jehož funkce se počítá pravomoc vytvářet, měnit, doplňovat nebo rušit zákony. V podstatě má zákonodárný orgán pravomoc vytvářet zákony

a tato pravomoc spočívá výlučně na tomto orgánu, přestože může delegovat normotvorné a regulativní pravomoci na jednotlivé orgány výkonné moci. Nesmí však delegovat svou zákonodárnou pravomoc a orgánům soudní moci není dovoleno do jeho zákonodárných pravomocí zasahovat. Vyjmenované pravomoci Kongresu jsou obsaženy v článku I Ústavy Spojených států.

Legislative rule. Podzákonný předpis. Předpis vydaný správním orgánem na základě a k provedení zákona, který má platnost a účinnost práva. Medical Ass'n v. Heckler, D. C. Ind., 606 F. Supp. 1422, 1439. Pravidla, jež jsou vyhlášena na základě Kongresem delegované pravomoci vydávat právní předpisy, které — jakožto pramen práva, zavazují soudy a které správní orgány musí vynucovat. American Trucking Ass'n, Inc. v. U.S., C. A. 11, 688 F.2d 1337, 1341.

Legislator. Zákonodárce. Ten, kdo vytváří zákony; člen federálního, státního nebo municipálního zákonodárného sboru; senátor, člen Sněmovny reprezentantů; člen shromáždění.

Legislatorum est viva vox, rebus et non verbis legem imponere. Hlas zákonodárců je živoucí hlas vyhlašující zákony pro věci, nikoli pro slova.

Legislature. Sbor, shromáždění osob neboli orgán, který vyhlašuje zákony pro stát nebo celou zemi. Na federální úrovni a ve většině států je zákonodárný sbor dvoukomorový co do struktury, a obvykle se skládá ze dvou sněmoven; *tj.* z Horní sněmovny (Senátu) a Dolní sněmovny (Sněmovny reprezentantů nebo Shromáždění). Zakonodárné orgány na místní úrovni jsou různě označovány jako městské rady (city councils), výbory obecních starších (boards of aldermen) atd. *Viz* Chamber; Congress, Legislative department; Legislative districting.

Legis minister non tenetur in executione officii sui, fugare aut ritrocedere. Kdo aplikuje právo je při výkonu svého úřadu vázán zákonem; nesmí jej ani pominout ani od něj ustoupit.

Legisperitus. Lat. Osoba obratná nebo vzdělaná v právu; obhájce nebo advokát.

Legitimacy. Manželský (zákonný) porod; stav narodit se v manželství; opak nemanželského zrození nebo nemanželského původu.

Legitimate, *v.* Uzákonit; propůjčit právoplatnost, legalizovat; *například* zrovnoprávnit dítě narozené před sňatkem s dětmi, narozenými v zákonném manželství.

Legitimate. *adj.* To, co je zákonné, uznané zákonem, nebo podle zákona; jako manželské děti (legitimate children), zákonná autorita (legitimate authority), zákonná moc (legitimate power), uznaný sport nebo zábava. People v. Commons, 64 Cal. App.2d Supp. 925, 148 P.2d 724, 731. Skutečné, platné nebo pravé. United States v. Schenck, C.C.A.N.Y., 126 F.2d 702, 705, 707. *Viz* Presumption of legitimacy.

Legitimation. Uzákonění toho, co původně bylo nezákonné; obzvláště statutární procedura legalizace nemanželského dítěte. To je obvykle nutné pro zabezpečení dědických práv dítěte.

Legitimation per subsequens matrimonium. Legitimace nemanželského dítěte následným sňatkem jeho rodičů.

Legitime. Lat. V civilním právu podíl rodičova majetkového práva (nemovitosti), z něhož nemůže vydědit své děti bez zákonné příčiny. Onen podíl na pozůstalosti, jehož neopomenutelní dědici nemají být zbaveni. Lze použít též u otce nebo matky.

Legitime imperanti parere necesse est. Toho, kdo právoplatně poroučí, je nutno poslouchat.

Legitimi haeredes. Lat. V římském právu zákonní dědicové; agnáti zůstavitele majetkového práva (nemovitostí); nazvaní takto proto, že dědictví jim bylo uděleno zákonem Dvanácti desek.

Legitimus. Zákonný, legitimní. *Legitimus haeres et filius est quem nuptiae demonstrant,* zákonný syn a dědic je ten, jehož sňatek určuje jako zákonného.

Legit vel non? Ve staré anglické praxi to byla formální otázka, která byla kladena dozorci, požadovali-li vězeň duchovního: umí číst nebo ne? Zjistil-li dozorce, že vězeň měl na duchovního nárok, jeho formální odpověď byla. *„Legit ut clericus,"* čte jako klerik.

Lego. Lat. V římském právu: Odkazuji. Termín běžný v posledních vůlích.

Legruita. Ve starých protokolech pokuta za cizoložný pohlavní akt. *Viz* Legenita.

Legsys. Systém komputerizovaných právních informací, vyvinutý v Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky. Je mimo jiné používán všemi soudy České republiky jako podpůrný právní informační systém.

Le guidon de la mer. Titul francouzského díla neznámého autora o námořním pojištění, datující se pravděpodobně ze 16. století, v němž se praví, že bylo připraveno pro obchodníky z Rouenu. Toto dílo je pozoruhodné tím, že je to nejstarší dochované pojednání o tomto předmětu.

Leguleius. Osoba zběhlá (obratná) v zákonech (*in legibus versatus*); osoba znalá litery zákonů.

Lehnrecht. Německé feudální právo (lenní právo).

Leidgrave. Úředník anglosaské vlády, jenž měl pravomoc nad „lath" částí hrabství kentského.

Leipa. Ve starém anglickém právu uprchlík, zběh, uprchlík.

Le ley de dieu et ley de terre sont tout un; et l'un et l'autre preferre et favour le common et publique bien del terre. Zákon boží a zákon země jsou jedno a totéž; a oba chrání obecné a veřejné dobro země a jsou v jeho prospěch.

Le ley est le plus haut enheritance que le roy ad, car per le ley il mesme et touts ses sujets sont rules; et, si le ley ne fuit, nul roy ne nul enheritance serra. Zákon je největší dědictví, jež král vlastní, ježto zákonem je ovládán jak on, tak všichni jeho poddaní; a kdyby nebylo zákona, nebyl by ani král ani dědictví.

Lemon laws. „Zákony o podrazech". Zákony, vydané v mnoha státech, jež upravují práva toho, kdo kupuje nové nebo ojeté motorové vozidlo, jež řádně nefunguje a jež je nutno opakovaně vracet obchodníkovi s vozidly k opravám. Tyto zákony pomáhají kupujícímu a umožňují požadovat vrácení kupní ceny poté, co byly učiněny určité kroky a obchodníkovi (prodejci) byla dána příležitost, aby závady odstranil.

Le mort saisit le vif. Doktrina „le mort saisit le vif" vyžaduje, aby nebyla žádná mezera ve vlastnictví, a ve smrti „de cujus" (vlastníka), zákonný titul okamžitě přechází na dědice zesnulého; to ovšem neznamená, že by tato doktrína byla tak úzká, aby vyloučila dědice, jež v době úmrtí nebyli známi nabo přítomni. Kuchenig v. California Co., C. A. La., 410 F.2d 222, 230.

Lend. Poskytnout nebo uvolnit pro pronájem nebo kompenzaci. Rozdělit se o nějakou věc určité hodnoty s někým jiným na určitou dobu nebo na dobu neurčitou, avšak mít určitou dobu v závěru, po kterou může tuto věc použít nebo používat ten druhý; věc sama nebo její protihodnota má být vrácena ve stanovenou dobu nebo, bylo-li o ni zákonně požádáno, za náhradu nebo bez náhrady za používání, jak mělo být ujednáno. Pojem „lend", je-li použit jako projev vůle, znamená „dáti" nebo „odkázati." Poskytnout peníze druhé osobě na určitou dobu, obvykle s úroky, jež musí zaplatit vypůjčitel. *Viz též* Loan.

Lender. Půjčovatel. Ten, od něhož se vypůjčuje věc nebo peníze. Ten, kdo odevzdává půjčený předmět (zástavní věřitel). Banka nebo jiná instituce půjčující peníze.

Lending *or* loaning money on credit. Transakce tvořící obvyklý vztah mezi vypůjčitelem a půjčujícím, v němž se půjčuje peněžitá částka na stanovenou dobu na příslib vypůjčitele splatit vypůjčenou částku ve stanovené lhůtě, s úroky v pevně stanovené sazbě. Bannock County v. Citizens' Bank & Trust Co., 53 Idaho 159, 22 P.2d 674.

Lenity rule. Pravidlo shovívavosti. Toto pravidlo stanoví, že tam, kde zákon týkající se vícenásobného trestu je nejasný, má být tato nejasnost rozhodnuta ve prospěch shovívavosti při vynesení rozsudku. U.S. v. Barrington, C. A. Va., 662 F.2d 1046, 1054.

Lent. Postní doba. V církevním právu čtyřicetidenní půst; doba zdrženlivosti (abstinence); je to doba od Popelečních středy do Velikonoc.

Leod. Lid; lidé; národ.

Leodes. Ve starém evropském právu vazal, služebník; *were* nebo *weregild* (v anglosaském a germánském právu hodnota stanovená za život člověka podle jeho postavení, placená příbuznému nebo pánovi jako kompenzace za zavražděnou osobu).

Leonina societas. Lat. „Společenství lví" (podle Phaedrovy bajky urve lev valnou část společné kořisti pro sebe), v římském právu smlouva společenská, kde účastník (účastníci) nese (nesou) podíl na ztrátách, ne však na zisku; v širším smyslu: nekalý spolek. Zamýšlené partnerství, v němž jedna strana nese ztráty a nemá podíl na zisku. Bylo to neplatné společenství podle římského práva; a zřejmě by bylo rovněž neplatné podle anglického práva, ježto je v podstatě neslučitelné s označením partnerství.

Leproso amovendo. Starý writ, který nařizoval odstranění malomocného nebo lazara, který se snažil vniknout do společnosti svých sousedů v kterékoli farnosti, buď v kostele nebo na jiných veřejných shromážděních, a tím jim být na obtíž.

Le roi *or* roy. Starý francouzský právní výraz pro „krále".

Le roi veut en deliberer. Král o tom bude uvažovat. To byla formule, používaná francouzským králem, když hodlal vetovat zákon zákonodárného shromáždění.

Le roi (*or* la reine) le veut. Král (nebo královna) si to přeje. Forma královského souhlasu se zákony přijatými v parlamentě.

Le roy (*or* la reine) remercie ses loyal sujets, accepte leur benevolance, et ainsi le veut. Král (nebo královna) děkuje svým poddaným, přijímá jejich dobrotu, a proto si přeje, aby tomu tak bylo. Forma královského souhlasu se zákonem o dodávkách.

Le roy (*or* la reine) s'avisera. Král (nebo královna) se o tom poradí. Formulace používaná v situaci, kdy monarcha odmítal vyslovit souhlas se zákony přijatými. 1 Bl. Comm. 184. Předpokládá se, že to odpovídá právnickému výroku *„curia advisari vult" (v.t.).*

Le salut du peuple est la supreme loi. Blaho lidu je nejvyšší zákon.

Leschewes. Stromy spadlé náhodou nebo vyvrácené větrem.

Lese majesty. Starý anglický a skotský překlad *„laesa majestas",* neboli velezrada.

Les fictions naissent de la loi, et non la loi des fictions. Fikce se rodí ze zákona, nikoliv zákon z fikcí.

Lesing *nebo* leasing. Sbírání (klasů, faktů), paběrkování.

Lesion. Škoda; bezpráví, porušení; škoda, nevýhoda; bolestivě zraněné místo, rána. Gasperino v. Prudential Ins. Co. of America, Mo. App., 107 S.W.2d 819, 827. Zranění, ztráta nebo porušení. Order of United Commercial Travelers of America v. Sevier, C.C.A. Mo., 121 F.2d 650, 654. Jakákoli změna ve struktuře orgánu, zavíněná poraněním nebo nemocí, bez ohledu na to, je-li zjevná, nebo diagnostikovaná jako příčina funkční nepravidelnosti nebo poruchy.

V civilním právu škoda, bezpráví, poškození, jež utrpěl ten, kdo neobdržel plnou protihodnotu za to, co dal v komutativní smlouvě. Nerovnost ve smlouvách.

Le lois ne se chargent de punir que les actions exterieures. Zákony netrestají nic než vnější viditelné jednání.

Lessee. Ten, kdo najímá vlastnictví jiného. V případě nemovitostí je nájemce též znám jako pachtýř. Ten, jemuž se pronajímá nájemní smlouvou pacht. Ten, kdo drží nemovitost z titulu pronájmu, pachtu. Ten, jemuž bylo dáno držení půdy, jež vylučuje i samotného statkáře, vyjma v tom případě, že pronájem (pacht) dovoluje jeho vtělení do knih (zaknihování), vyjma práva zaknihovat požadovanou rentu nebo provést opravy. Seabloom v. Krier, 219 Minn. 362, 18 N.W.2d 88, 91. *Viz také* Tenant.

Osoba, jež vyžaduje právo vlastnit a užívat věci (zboží) z titulu nájmu, pachtu. Nevyplyne-li z kontextu jasně jinak, zahrnuje termín podnájemce. U.C.C. § 2A—103.

Lessee's interest. Odhadnutá hodnota podílu nájemce pro určení hodnoty podílu a jeho přenesení (odstup) nebo prodej. Při odhadu hodnoty potenciálního podnájemníka nebo odstoupení (prodeji) nájmu (pachtu), je to tržní hodnota majetku, minus úroky pronajímatele. Podíl pronajímatele by byl převážně stanoven poměrem zisku a nájmu k tržní hodnotě bez nájmu.

Lesser included offense. Provinění, přečin urážka, sestávající z některých, ale nikoliv všech prvků většího přečinu, přestupku atd., jež nemá žádný prvek nezahrnutý do většího přečinu atd., takže se nelze dopustit

většího přečinu, aniž by byl nutně spáchán menší přečin. State v. Garcia, App., 100 N. M. 120, 666 P.2d 1267, 1272. Provinění, přečin atd., jež nevyžaduje důkaz jakéhokoli dodatečného prvku vyjma oněch, vyžadovaných větším přečinem. Government of Virgin Islands v. Bedford, C. A. Virgin Islands, 671 F.2d 758, 765. Přečin, který nutně musí být zahrnut do většího přečinu, provinění atd. State v. Etzweiler, 125 N. H. 57, 480 A.2d 870, 876. Přečin, který zahrnuje některé z prvků zločinu, žalovaného v žalobě bez přidání jakéhokoli prvku, nevztahujícího se k původní žalobě. State v. Johnsen, 197 Neb. 216, 247 N.W.2d 638, 640. Nelze-li se dopustit zvláštního zločinu, aniž by byl ve spojení s ním spáchán za stejného chování jiný přečin menšího stupně nebo řádu, je přečin menšího stupně nebo řádu se zřetelem k zločinu „menším přečinem," proviněním atd., zahrnutým pod tento pojem: „Lesser included offense." V každém případě, kdy je to zákonně možné, pokusit se spáchat zločin, představuje takový pokus tzv. „lesser included offense" (menší přečin zahrnutý pod větší přečin, přestupek atd.) vzhledem k němu. Obžalovaný může být uznán vinným přečinem nutně zahrnutým do žalovaného přečinu. Fed. R. Crim. P. 31. *Viz také* Necessarily included offense.

Lessor. Ten, kdo uděluje (poskytuje) pronájem (pacht), ten, kdo pronajímá majetek jinému. V případě nemovitosti je pronajímatel pokládán za statkáře. Ten, kdo pronajal půdu na dobu určitou nebo neurčitou, buď písemným nebo ústním pronájmem, bez ohledu na to, vyžaduje-li „statute of fraud" (zákonný požadavek, stanovící, že určité smlouvy k tomu, aby byly vynutitelné, musí mít písemnou formu), aby byl pronájem sjednán písemně. City of Tyler v. Ingram, 139 Tex. 600, 164 S.W.2.d 516, 520. *Viz také* Landlord.

Osoba, která převádí právo držby majetku a užívání majetku v rámci nájmu. Nevyplývá-li z kontextu jasně něco jiného, termín zahrnuje osobu, poskytující pronájem. U.C.C. § 2A—103.

Lessor of the plaintiff. V common law upravujícím vypuzení z vlastnictví to byla strana, jež skutečně a účinně pořadem práva podala soudní žalobu a měla zájem na jejím výsledku. Důvod, proč byl tento institut takto nazván, vznikl z okolnosti žaloby, jež byla podána jménem fiktivního žalobce (John Doe), jemuž skutečný žalobce poskytl fiktivní pronájem, a tím se stal jeho pronajímatelem.

Lessor's interest. Pronajimatelův úrok. Současná hodnota budoucího příjmu z pronájmu plus současná hodnota majetku po uplynutí pronájmu (navrácení majetku původnímu vlastníku).

Let, *v. Contracts* (smlouvu) uzavřít s jednou z několika osob, které podaly nabídky smluv o provedení veřejných prací nebo jejich části nebo poskytnutí nějaké jiné služby pro stát za stanovenou protihodnotu. Uzavření takové smlouvy (letting the contract) předpokládá volbu jednoho z mnoha nabízejících a formální sepsání smlouvy s ním. Uzavření takové smlouvy je něco jiného než vyzvání k předkládání návrhů; pronajímání následuje po výzvě k předložení návrhů. Je to akt přiřknutí smlouvy jednomu z navrhovatelů poté, co návrhy byly přijaty a posouzeny.

Conveyancing. (Převádění právních titulů k nemovitostem.) Pronajmout či převést určitý majetek. *Viz* Lease.

Judicial orders and decrees. (Soudní opatření a rozhodnutí) Slovo „let" (v rozkazovacím způsobu) znamená příkaz nebo rozkaz něco učinit. Tudíž věta: „let the writ issued as prayed" „vydejte příkaz jak žádáno" (soudem a opatřený pečetí) je rovnocenná větě: „it is hereby ordered that the writ issue" „tímto se nařízuje, aby byl soudní příkaz vydán", atd.

Practice. (Soudní praxe) Doručit, dodat. „To let bail" — „Zaručit se za jiného", znamená dát záruku za obviněného.

Let, *n.* Ve starých převodních listinách: překážka; obstrukce; přerušení.

Lethal. Smrtelný, osudný. Vaughn v. Kansas City Gas Co., 236 Mo. App. 669, 159 S.W.2d 690, 698.

Lethal weapon. Smrtící zbraň *(v.t.)*.

Letter. Písmeno, jeden ze znaků, tvořících abecedu a používaných v písemném projevu na vyjádření hlásek nebo zvuků lidské řeči.

Depeše nebo psaní; písemná nebo tištěná zpráva (poselství); písemná zpráva jedné osoby druhé na vzdálenost. V císařském římském právu „psaní" nebo „epištola" byl název odpovědi, kterou císař dal na právní otázku, kterou mu předložily magistráty.

Zpráva uzavřená, zapečetěná, orazítkovaná, dopravená a dodaná soukromou poštovní službou nebo státní poštou (U.S. Postal service). Hyney v. U.S., C.C.A. Mich., 44 F.2d 134, 136; Wolpa v. U.S., C.C.A. Neb., 86 F.2d 35, 39.

Pověření, patent, nebo písemný dokument, obsahující nebo potvrzující udělení určité pravomoci, autority nebo práva.

Toto slovo se vyskytuje v druhovém smyslu v mnoha formulacích, známých obchodnímu právu a právní vědě; *např.* písemná plná moc (letter of attorney), formální dopis (letter missive), akreditiv (letter of credit), patent (letters patent). Běžně se používá množné číslo.

Metaforicky, slovní vyjádření, doslovný význam. Litera zákona (letter of the statute), lišící se od jeho ducha znamená striktní a přesný význam použitého jazyka, lišícího se od celkového účelu zákona a toho, co se jím sleduje.

Pokud jde o *letters of* Administration; Advice; Attorney; Credit; Recommendation, viz tyto tituly. Pokud jde o *Letters patent, viz* Patent.

Letter—book. Kniha, v níž obchodník uchovává kopie dopisů, které poslal osobám, s nimiž je v písemném styku.

Letter contract. Písemná smlouva. Ve federálním zákoně o smlouvách je to písemný smluvní dokument, jehož ustanovení postačují k tomu, aby smluvní strana začala podle smlouvy plnit. Boeing Co. v. Omdahl, N. D., 169 N.W.2d 696, 702.

Letter missive. Ve starém anglickém právu list krále nebo královny děkanovi a kapitule, obsahující jméno osoby, která by měla být zvolena biskupem. Žádost adresovaná pairovi, členu Horní sněmovny, choti pairově, nebu lordu členu horní sněmovny proti němuž nebo níž byla podána žaloba, požadující, aby se obžalovaný dostavil a na obžalobu odpověděl. V civilně právní praxi se formulace „letters missive" nebo „letters dimissory" se někdy užívá na označení dokumentů, které soudce nebo soud nižší instance zaslal soudu vyšší instance; jinak též zvaných „the apostles" *(v.t.)*.

Letter of administration. *Viz* Letters of administration.

Letter of advice. Zpráva trasanta trasátovi, že popsaná trata byla vydána. U.C.C. § 3—701(1).

Letter of attornment. Přiznání lenní povinnosti. Dopis udělovatele nájemníkovi — lenikovi, oznamující, že majetek byl prodán, a určující rentu, jež nutno zaplatit postupníkovi, tj. tomu, komu se uděluje (novému vlastníkovi).

Letter of comment. Dopisy obsahující výklad (vysvětlení) odesílají S.E.C. (Security and Exchange Commissions) ve většině případů jako prostředek informování registrantů (úředníků, vedoucích rejstříků) obligací (dlužních úpisů) a jejich nabídnutí, přičemž oznámení o registraci není posuzováno jako odhalení (disclosure) ve smyslu Securities Exchange Act a příslušných podzákonných předpisů. Tento dopis nemá být však odeslán tehdy, jsou-li okolnosti takové, že příkaz k vyšetřování nebo zápovědi (obstavení) je považován za přiměřenější řízení.

Letter of credence. Pověřovací listiny. V mezinárodním právu dokument, jímž se pověřuje velvyslanec, ministr nebo vyslanec u soudů nebo vlády, k níž je vysílán; *tj.*, ověřuje jeho ustanovení a kvalifikaci a doporučuje jeho věrohodnost pro úřední jednání a reprezentaci.

Letter of credit. Akreditiv. Závazek banky nebo jiné osoby na žádost zákazníka, že vydavatel (výstavce) akreditivu proplatí směnky nebo jiné požadavky na placení v souladu s podmínkami uvedenými na akreditivu. Akreditiv může být buď odvolatelný nebo neodvolatelný. Závazek může být buď ujednání honorovat nebo prohlášení, že banka nebo jiná osoba je zmocněna honorovat. U.C.C. § 5—103. Akreditivy mají obvykle za účel usnadnit nákup a prodej zboží poskytováním ujištění prodejci o promptním zaplacení při dodržení specifických podmínek nebo proti předložení předepsaných dokumentů, aniž by se prodejce musel spoléhat na solventnost a dobrou víru kupujícího. Lustrelon, Inc. v. Prutscher, 178 N. J. Super. 128, 428 A.2d 518, 523.

Viz také Advice of credit.

Commercial letter. Obchodní akreditiv. Typ akreditivu, používaného kupujícím, který jej odešle bance v oblasti, v níž hodlá nakupovat; prodávající potom předloží svůj účet atd. k proplacení. *Viz též* Commercial credit.

Confirmed letter. Stvrzený akreditiv. Typ akreditivu, v němž místní banka dává záruku, že trata bude prodávajícímu honorována, nebude-li ji honorovat banka, jež akreditiv vystavila.

Export letter. Vývozní akreditiv. Typ akreditivu, zaslaného prodávajícímu nebo exportérovi, jímž se oznamuje, že byl v jeho prospěch vystaven akreditiv zahraniční bankou a stvrzuje se závazek honorovat tratu prodávajícího nebo exportéra za zboží.

General and special. Všeobecný a zvláštní akreditiv. Všeobecný (general) akreditiv je takový, který je adresován kterékoli osobě nebo kterýmkoli osobám bez jmenování kohokoli jednotlivě, kdežto speciální (special) akreditiv je adresován jmenovitě individuální firmě nebo společnosti.

Import letter. Dovozní akreditiv. Typ akreditivu vydaného zahraniční bankou místnímu prodávajícímu, jímž se dovoluje, aby vystavil tratu na zahraniční banku proti odeslání zboží.

Irrevocable letter. Nezrušitelný akreditiv. Typ akreditivu, jímž vydávající banka ručí, že nestáhne nebo nezruší akreditiv před jeho splatností. Akreditiv, který nemůže být změněn nebo odvolán s ohledem na zákazníka nebo osobu, v jejíž prospěch byl vystaven, bez jeho nebo jejího souhlasu.

Open credit. Viz Open letter of credit.

Revocable letter. Zrušitelný akreditiv. Akreditiv, v němž si vydávající banka vyhrazuje právo zrušit jej nebo odvolat z dané transakce na základě přiměřené zprávy (výpovědi).

Revolving credit. Viz Revolving credit.

Standby letter. Akreditiv, zavazující vydavatele honorovat akreditiv nikoli na základě plnění pověřeným, např. předložením dokladu o odeslání zboží zákazníkovi, nýbrž na základě dokladu nebo pouhého prohlášení o zanedbání povinnosti zákazníka v dané transakci vůči pověřenému.

Straight credit. Akreditiv, který nezní ve prospěch kupujících trat, vystavených na jeho podkladu.

Time credit. Akreditiv, který řádně honoruje výstavce tím, že akceptuje traty, vystavené na jeho podkladu. V podstatě synonymní s pojmem „usance credit" a „acceptance credit" (akceptační akreditiv).

Transferable credit. Akreditiv, zmocňující pověřeného k postoupení práva vydat tratu na jeho podkladu.

Traveler's letter. Typ akreditivu, používaného cestujícím v cizině, jímž vydávající banka opravňuje místní banku k výplatě peněz držiteli v místní měně. Držitel podepíše šek na vydávající banku a místní banka jej zašle vydávající bance k dobropisu.

Letter of exchange. A bill of exchange (směnka) *(v.t.)*.

Letter of intent. Dopis o úmyslu se obvykle používá k písemnému zachycení předběžné úmluvy stran, jež hodlají uzavřít smlouvu. Garner v. Boyd, D. C. Tex., 330 F. Supp. 22, 25, nebo které hodlají učinit nějakou jinou akci, jako například sloučení společností.

Letter of license. V anglickém právu písemný dokument o povaze ujednání, podepsaný všemi věřiteli dlužníka v úpadku nebo v obchodních obtížích, poskytující mu odklad pro placení dluhů, dovolující mu v mezidobí provozovat obchod v naději na zotavení a chránící jej před uvězněním, žalobou nebo jinou újmou (škodou) během platnosti ujednání. Podobná úprava s věřiteli je obsažena ve federálním zákoně o úpadku (Federal Bankruptcy Act) ve Spojených státech amerických. *Viz* Arrangement with creditors.

Letter of marque and reprisal. Zmocnění poskytované dříve vládou v době války majiteli soukromé lodi zajmout nepřátelská plavidla a zboží na širém moři. Art. I, Sec. 8 of U. S. Const. Signatářské mocnosti souhlasily v Pařížské deklaraci z roku 1856 se zákazem vydávat takováto zmocnění.

Letter of recall. Dokument adresovaný výkonnou mocí jednoho státu výkonné moci druhého státu, informující ji, že ministr (velvyslanec), pověřený vysílajícím státem, byl odvolán. Může se též vztahovat na dopis, odeslaný výrobcem zboží kupujícím, žádající je, aby dodali výrobek, automobil atd., obchodníkovi (servisu) k opravě nebo výměně dílu.

Letter of recredentials. Dokument ztělesňující formální akt vlády na základě dopisu, týkajícího se odvolání

velvyslance (letter of recall). Tento dopis jej ve skutečnosti akredituje zpět k jeho vládě. Je adresován vládě, která velvyslance původně akreditovala a předán velvyslanci ministrem zahraničních věcí státu, z něhož je odvoláván.

Letter of the law. Výraz používaný k označení striktního výkladu zákona, nařízení, úpravy nebo práva.

Letter patent. *Viz* Letters patent.

Letter ruling. Písemné prohlášení, vydané daňovému poplatníkovi úřadem Office of Assistant Commissioner I.R.S., v němž jsou vyloženy daňové zákony a aplikovány na specifický soubor faktů. Tax Analysts and Advocates v. Internal Revenue Service, D.C.D.C., 362 F. Supp. 1298, 1301. Takový dokument je vydáván v odpovědi na žádost soukromé osoby o sdělení, jaké bude mít určitá transakce důsledky z hlediska daní.

Letters. V pozůstalostní praxi zahrnuje závěti, ustanovení poručníka, soudní ustanovení správce pozůstalosti a ustanovení opatrovníka. Uniform Probate Code, § 1—201(23). *Viz* Letters of administration.

Letters ad colligendum bona defuncti. Nejsou-li zástupci a věřitelé, kteří by spravovali majetek zesnulého, který zemřel bez závěti, může úředník oprávněný ustanovovat správce pozůstalosti udělit takové osobě, kterou schválí, právo shromažďovat a opatrovat statky zesnulého (*letters to collect the goods of the deceased*), což z něj nečiní exekutora ani správce; jeho jediným úkolem je shromažďovat statky a uchovávat je ve své bezpečné úschově. 2 Bl. Comm. 505.

Letters close. V anglickém právu jsou to listy, jimiž král uděluje určité povolení, nebo vydává určité pokyny; mají soukromý charakter a tím se liší od patentů (letters patent). Viz též určité Chancery Letters (rozhodnutí ekvitního soudu), pocházející od Close Rolls (místo, kde byly dříve uchovávány veřejné záznamy v podobě uzavřených svitků), jež byly někdy rejstříkovány a datovány.

Letters of absolution. Propouštěcí dopisy, používané v dřívějších dobách, když titulární opat propustil některého ze svých bratří *ab omnia subjectione et obedientia* (z veškeré podřízenosti a poslušnosti), atd., čímž mu umožnil vstoupit do některého jiného řádu.

Letters of administration. Formální dokument, vydaný pozůstalostním soudem, určující někoho za správce majetku.

Letters of administration C.T.A. Dokument vydaný pozůstalostním soudem, určující správce cum testamento annexo (tj. s poslední vůlí přiloženou), jelikož jmenovaný exekutor nesplnil kvalifikační požadavky.

Letters of administration D.B.N. Dokument vydaný pozůstalostním soudem, určující jednoho správce de bonis non (týkající se majetku dosud ještě nespravovaného), jelikož jmenovaný exekutor neuzavřel prozkoumání a potvrzení závěti.

Letters of administration D.B.N. C.T.A. Dokument vydaný pozůstalostním soudem tomu, kdo je tímto dokumentem zmocněn spravovat majetek místo jmenovaného exekutora v souladu s vůlí pořizovatele závěti. *Viz* Letters of Administration C.T.A.; Letters of Administration D.B.N.

Letters of guardianship. Dokument svěřující majetek nezletilého do péče soudního úředníka jako opatrovníka. Walker v. Graves, 174 Tenn. 336, 125 S.W.2d 154, 157.

Letters of safe conduct. Žádný poddaný státu, který je ve válečném stavu s Anglií, nemůže podle mezinárodního práva vstoupit do království, ani se nemůže plavit na otevřeném moři nebo posílat své statky a zboží z jednoho místa na druhé, bez nebezpečí, že bude zadržen a majetek zabaven, leč by měl *letters of safe conduct* (potvrzení o bezpečné cestě). Podle různých starých zákonů musí tyto listiny být opatřeny velkou pečetí a uloženy ve svitku v kancléřství, jinak jsou neúčinné; panovník jako nejlepší soudce v takových nouzových případech může učinit výjimku z všeobecného válečného práva. Avšak v současné době se běžněji získávají pasy nebo licence, vydávané velvyslanci v cizině, které se pokládají za rovnocenné.

Letters of slains or **slanes.** V Anglii dopisy podepsané příbuznými osoby, jež byla zavražděna, prohlašujícími, že obdrželi „assythment" (odvozeno od lat. ad satis facere, tj. podle skotského práva odškodnění, tedy odškodnění dědicům zavražděného od vraha); toto prohlášení je souběžné se žádostí Koruně o milost pro útočníka. Takové a jiné souběžné dokumenty byly nezbytné ke zdůvodnění žádosti.

Letters patent. Patent. Dokument vystavený vládou, který určité osobě (držiteli patentu) uděluje nebo potvrzuje právo na výhradní vlatnictví a užívání pozemku nebo nového vynálezu nebo objevu. *Viz také* Land patent; Patent.

Letters rogatory. Žádost o právní pomoc; dožádání. Žádost jednoho soudu druhému v rámci jiné jurisdikce, aby byl vyslechnut svědek v otázkách, které jsou předmětem vyšetřování posílají se spolu se žádostí. Prostředek, jímž jedna země, hovořící prostřednictvím některého ze svých soudů, žádá jinou zemi, aby svými soudy a metodami soudního řízení jim vlastními a zcela v rámci své pravomoci pomohla výkonu spravedlnosti v zemi, jejíž soud o právní pomoc žádá. The Signe, D. C. La., 37 F. Supp. 819, 820.

Formální písemné sdělení, zaslané soudem, který projednává žalobu, soudu nebo soudci cizí země, žádající, aby svědek, bydlící v dosahu územní pravomoci tamního soudu, byl jako svědek vyslechnut a výsledek aby byl předán žádajícímu soudu k použití v projednávané žalobě. Fed. R. Civil P.28; 28 U.S.C.A. §§ 1781, 1782.

Tento postup byl v dřívějších dobách používán též mezi různými státy Unie. Žádost zcela závisí na vzájemné zdvořilosti soudů (comity).

Letters testamentary. Formální dokument vydaný příslušným soudem exekutorovi, jímž je zmocňován k tomu, aby přistoupil k výkonu své exekutorské funkce. Odpovídá ustanovení správce pozůstalosti soudem.

Letter stock. Cenné papíry, státní dluhopisy, akcie neregistrované podle Zákona o cenných papírech (Securities Act) z roku 1933, o nichž kupující posílá prodávajícímu dopis, jímž mu oznamuje svůj záměr držet cenné papíry pro účely investiční a nenabízet je jiným. Securities and Exchange Commission v. Continental Tobacco Co. of S. C., C. A. Fla., 463 F.2d 137, 150.

Letting. Pronájem nebo přiřknutí, přidělení. City and County of San Francisco v. United States, C.C.A. Cal., 106 F.2d 569, 576. *Viz také* Lease; Let.

Letting out. Akt pronájmu majetku nebo udělení státní zakázky. *Viz* Let.

Lettre. Fr. Ve francouzském právu dopis. Používá se jako anglické „letter", na označení dokumentu udělujícího pravomoc.

Lettres de cachet. Dopisy vydávané a podepisované francouzskými králi a kontrasignované ministrem zahraničních věcí, zmocňující k uvěznění určité osoby. Na základě těchto dopisů byly osoby vězněny doživotně nebo po dlouhou dobu pro nejmalichernější záminky, pro uspokojení soukromé zloby nebo pomsty, a bez jakéhokoliv důvodu, byvše určeny pro takové potrestání. Tyto písemné příkazy byly rovněž udíleny králem, aby poskytly ochranu jeho oblíbencům nebo jejich přátelům proti důsledkům jejich zločinů; tím byly ve svých důsledcích právě tak zhoubné jako ochrana, kterou v dřívějších dobách poskytovala zločincům církev. Zrušeno za revoluce roku 1789.

Leuca. Fr. Ve starém francouzském právu mořská míle (4,8 km) sestávající z patnácti set kroků.

Ve starém anglickém právu míle o tisíci krocích. Privilegovaný prostor kolem kláštera, měřící míli v obvodu.

Levandae navis causa. Lat. Pro odlehčení lodi; označuje účel, který se sleduje hozením zboží přes palubu lodi. V takovém případě přichází v úvahu celková náhrada škody.

Levant et couchant. L. Fr. Vstávaje a lehaje. Termín používaný tehdy, je-li zasaženo do cizího práva k nemovitosti tím, že na cizím majetku, v daném případě na určitém pozemku, kde odpočíval v leže a vstával, aby se pásl, zůstane dobytek příliš dlouho; všeobecně noc a den nebo alespoň jedna noc.

Levari facias. Lat. Vyber, zajisti plnění. Writ, jehož cílem je výkon rozsudku; nařizuje šerifovi, aby přiměl dlužníka, vlastnícího movitý a nemovitý majetek, aby neplatil dlužníkovi částku určenou rozsudkem. Také writ adresovaný biskupovi a nařizující mu, aby se ujal prebendy dlužníka určeného soudním rozsudkem, zabral jeho majetek a držel jej tak dlouho, dokud částku stanovenou rozsudkem nezíská z rent, desátků a zisků.

Levari facias damna de disseisitoribus. Vyber náhradu škody za zbavení držby. Writ, jehož cílem je výkon rozsudku; býval určen šerifovi a nařizoval mu vymoci náhradu škody, kterou ten, kdo někoho protiprávně zbavil držby, měl zaplatit tomu, kdo byl držby zbaven.

Levari facias quando vicecomes returnavit quod non habuit emptores. Vyber, když šerif vrátil, protože neměl kupce. Starý writ nařizující šérifovi prodat dlužníkův majetek, který sice zabavil, ale pak opět vrátil, ježto ho nemohl prodat; z dlužníkova majetku je třeba zabavit tolik, aby z výnosu prodeje byl uhrazen celý dluh.

Levari facias residuum debiti. Vyber zbytek dluhu. Starý writ přikazující šerifovi, aby k úhradě zůstatku částečně neplaceného dluhu obstavil pozemky nebo movitý majetek dlužníka.

Levato velo. Lat. Se zdviženou plachtou. Výraz používaný v římském právu v souvislosti s přelíčením o ztroskotání lodi a záchraně lodi a zboží na ní. Komentátoři se neshodují, pokud jde o původ tohoto výrazu, ale všichni souhlasí s tím, že jeho všeobecný význam je ten, že tyto věci by měly být soudně projednány souhrnně. Nejpravděpodobnější je, jež se týká místa, kde byly tyto otázky souhrnně projednávány. Plachta byla rozprostřena před dveřmi a úředníci byli povoláni, aby zabránili nepovolaným proniknout před soud. Když se tyto věci projednávaly, byla plachta vztyčena a žalobci přicházeli přímo k soudu a jejich pře byly ihned slyšeny. Použije-li se tento výraz u námořního soudu, je jeho význam takový, že pře mají být rozhodovány bez průtahů. Tyto věci vyžadují rychlé vyřízení a průtah se prakticky rovná odepření spravedlnosti.

Levee. Násep nebo umělá hráz, postavená podél břehů řeky a spoutávající proud do jeho přirozeného koryta nebo zabraňující záplavě. Též přístaviště na řece nebo na jiné splavné vodě pro naložení a vyložení zboží a pro nalodění a vylodění cestujících na určeném místě, což může být buď loděnice nebo přístavní hráz nebo přírodní násep.

Levee district. Městská jednotka státu (jež může ale nemusí být veřejnou korporací), organizovaná proto, aby budovala a udržovala takové hráze v rozsahu územních hranic, a to v rámci plnění svých povinností. Hráze mají být postaveny a udržovány na veřejné náklady a pro všeobecný prospěch veřejnosti.

Level rate, legal reserve policy. Pojistka, jejímž účelem je vytvořit rezervu, rovnající se na konci života pojištěnce nominální hodnotě pojistky.

Leverage. Způsobilost financovat investici s malou částkou vlastních finančních prostředků, jako např. dát závdavek (zálohu) a zůstatek zaplatit z vypůjčených prostředků. Použití menší investice k vytvoření větší míry výnosu (obratu) vypůjčením.

Peněžní částka, vypůjčená partnerem v obchodním podnikání nad rámec peněz nebo aktiv, které osobně do obchodu investoval. Community Bank v. Jones, 278 Or. 647, 566, P.2d 470, 475. Termín se týká výhod, jež mohou narůst v obchodě použitím půjček získaných od třetích osob (*např.* bank nebo vnějších investorů) místo přispěného kapitálu. Takové zadlužení zvyšuje výnosy přiznané vloženému kapitálu, vynáší-li obchod více na jeden dolar investovaný do obchodu, než činí úrok z vypůjčeného kapitálu.

Výsledek plynoucí běžným akcionářům z požadavku zaplatit úroky z cenných papírů a preferenčních dividend z cenných papírů před zaplacením společných dividend z akcií.

Leveraged buyout. Metoda nákupu vynikajících cenných papírů veřejné společnosti jejím vedením nebo vnějšími investory, financováním sestávajícím primárně z prostředků, vypůjčených z investičních bank nebo od brokerů. Počáteční a následný dlouhodobý kapitál používaný pro nákup akcií je obvykle zabezpečen cílovými aktivy společnosti, přičemž splácení plyne ze zadržených nebo budoucích zisků, prodejů jejích určitých aktiv apod. Pokud jde o typ této nákupní metody pro zaměstnance, *viz* Employee Stock Ownership Plan. *Viz také* Going private.

Leveraged lease. Typ finanční půjčky, v níž půjčující půjčuje vysokou část (%ní podíl) ceny pronajatých aktiv od půjčovatele na nerekursním základě. Někdy se to též nazývá spravedlivý pronájem nebo zdanitelný pronájem třetí strany.

Leviable. To, co má být vybráno. To, co je vhodný a dovolený předmět pro vybírání; jako např. uložitelný nárok (leviable interest) na pozemek.

Levir. V římském právu bratr manžela; manželčin švagr.

Levis. Lat. Lehký, štíhlý, nicotný. *Levis culpa*, menší chyba, nebo zanedbání. *Levissima culpa*, nejmenší nedbalost. *Levis nota*, malé označení nebo značka.

Levitical degrees. Stupně příbuzenství, v jejichž rámci je zakázáno uzavírat manželství. Jsou stanoveny v osmnácté kapitole knihy Leviticus (3. kniha Mojžíšova).

Levy, *v.* Odhadnout (majetek pro zdanění); vymáhat poplatky atd., vykonat rozsudek, exekvovat; vymáhat zaplacení; vyměřit a uložit daň a poplatek; vyinkasovat; shromáždit; ujmout se věci, zahájit činnost; zabavit, obstavit, zkonfiskovat; Tudíž: vybírat daň (odhadnout majetek, vykonat rozsudek, vymáhat poplatky atd., nebo vyinkasovat); vyvolat nepříjemnost, obtíž (způsobit, zařídit); vybrat peněžní pokutu (uznat, potvrdit příjem); zahájit válku; vykonat rozsudek, exekuci, soudní prodej, *tj.* vybrat nebo vyinkasovat peněžní částku z titulu exekuce.

Levy, *n.* Zabavení, obstavení. Získání peněz soudním procesem prostřednictvím zabavení a prodeje majetku; vymáhání peněz, na něž byl vydán soudem exekuční příkaz.

Proces, jímž je šerif nebo jiný státní úředník zmocněn soudním příkazem ve věci nemovitého majetku nebo jiným soudním rozhodnutím, aby zabavil nebo jinak dostal pod svou kontrolu dlužníkův majetek, obstavený k zajištění plnění podle rozsudku.

V souvislosti s daněmi může toto slovo označovat příslušnou právní úpravu, týkající se jak stanovení daní samých, tak jejich sazeb, People v. Mahoney, 13 Cal.2d 729, 91 P.2d 1029; nebo sazbu daně spíše než konkrétní akt jejího použití na majetek, Lowden v. Texas County Excise Board, 187 Okl. 365, 103 P.2d 98, 100; nebo formální příkaz příslušného úřadu, jímž se prohlašuje, že majetek podléhá zdanění, a to v určitém poměru k jeho odhadnuté hodnotě, State v. Davis, 335 Mo. 159, 73 S.W.2d 406, 407; nebo správní funkci spojenou s vyměřováním, zaznamenáváním a stanovením daní. City of Plankinton v. Kieffer, 70 S.D. 329, 17 N.W.2d 494, 495, 496; nebo rozšíření daní, Day v. Inland Steel Co., 185 Minn. 53, 239N.W. 776, 777; nebo výkon všeho, co je nutné ke zmocnění výběrčího daní, aby je vybíral, Syracuse Trust Co. v. Board of Sup'rs of Oneida County, 13 N.Y.S.2d 390, 394. Je-li toto slovo použito ve spojení s berním úřadem, znamená výkon legislativní funkce, ať na úrovni státní nebo místní, určující, že daň bude uvalena, a stanovující pevnou částku, účel a povinný subjekt. Carkonen v. Williams, 76 Wash.2d 617, 458 P.2d 280, 286. Příslušní členové zákonodárných sborů „uvalují" (levy) daň tím, že za její zavedení hlasují.

Viz také Assess; Assessment; Tax.

Equitable levy. Spravedlivé vybírání daní. Zadržovací (retenční) právo podle ekvity vytvořené podáním směnky věřitele za účelem podrobení nemovitého majetku dlužníka, a „lis pendens", jak se někdy nazývá. Právo na retenční právo podle ekvity se někdy nazývá „equitable levy".

Levy court. Soud, který kdysi existoval v „District of Columbia". Byl to orgán, pověřený plněním pomocných a finančních povinností okresu Washington. Bylo mu uloženo za povinnost vytyčovat a opravovat cesty, stavět mosty, zaopatřovat chudobince, určovat a vybírat daně potřebné pro plnění těchto a dalších povinností a hradit jiné výlohy okresu. Byl vybaven plnou mocí uzavírat smlouvy souvisící s těmito věcmi a získávat peníze na krytí takových smluv. Pracoval nepřetržitě a jeho funkce se shodovaly s oněmi, jež v různých státech vykonávají „komisaři okresu" (county commissioners), „dozorci nad chudými" (overseers of the poor), „dohližitelé okresu" (county supervisors) a podobné orgány s jinými úkoly. Levy Court v. Coroner, 69 U.S. 501 (2 Wall.) 507, 17 L. Ed. 851.

Levying war. Rozpoutání a vedení války. Podle trestního zákona shromáždění skupiny lidí s cílem uskutečnit násilím zrádný záměr; a všichni, kdo uskutečňují jakoukoli jeho část, jakkoli nepatrnou nebo jakkoli vzdálenou od místa činu, a kdo jsou zapojeni ve všeobecném spiknutí, se pokládají za zúčastněné na rozpoutávání a vedení války proti Spojeným státům ve smyslu ústavy. Čl. III, § 3, Ústavy Spojených států amerických. *Viz také* Insurrection.

Tato slova zahrnují násilnou opozici, jako výsledek spojení jednotlivců k vykonu jakéhokoli veřejného práva Spojených států amerických; aby šlo o zradu ve smyslu Federální ústavy, musí existovat spojení jednotlivců, sdružených ke společnému záměru, násilně zabránit vykonu určitého veřejného práva a skutečné nebo hrozící použití násilí spojením sil k zabránění jeho výkonu. Kegerreis v. Van Zile, 180 App. Div. 414, 167 N.Y.S. 874, 876.

Lewd. Oplzlý, smyslný, chlípný, neslušný, necudný. Výraz zahrnuje necudný úmysl. Znamená takovou formu nemravnosti, která má vztah k necudnosti, United States v. Barlow, D. C. Utah, 56 F. Supp. 795—797; nebo to, co se provádí prostopášně. Rebhuhn v. Cahill, D.C.N.Y., 31 F. Supp. 47, 49. Oddávající se nezákonnému ukájení smyslnosti, lačný pohlavního ukojení. State v. Jones, 2 Conn. Cir. 698, 205 A.2d 507, 509. *Viz také* Indecent *(Indecent exposure)*; Lascivious; Lewdness; Obscene; Obscenity.

Lewd and lascivious cohabitation. Chlípné a nemravné soužití. V rámci trestních zákonů je to soužití muže a ženy, kteří nejsou manželi. Též se to nazývá „nezákonné obcování" (illicit cohabitation). Tam, kde se vyskytuje, se tyto zákony zřídkakdy vynucují. *Viz také* Lewdness.

Lewd house. Nevěstinec. *Viz* Bawdy—house

Lewdness. Hrubá a prostopášná necudnost v pohlavních vztazích, tak zřejmá, že směřuje k narušení společenské morálky. Hensley v. City of Norfolk, 218 N.E.2d 735, 740, 216 Va. 369. Prostopášnost; forma nemravnosti, jež má vztah k pohlavní necudnosti. Mravní zvrhlost. Lane ex rel. Cronin v. Tillinghast, C.C.A. Mass., 38 F.2d 231, 232. Zjevná a veřejná neslušnost. State v. Brenner, 132 N.J.L. 607, 41 A.2d 532, 534, 535. Smyslnost, rozkošnictví, prostopášnost.

Jakýkoliv čin, o němž ten, kdo jej působí, ví, že jej mohou pozorovat ostatní, kteří jím mohou být dotčeni, uraženi nebo znepokojeni; jedná se tudíž o trestný čin. Model Penal Code, § 251.1. Necudnost se pokládá za porušení norem trestního práva zvláště v zákonech některých států, v jiných je zahrnuta do obecnějších ustanoveních.

Viz také Indecent *(Indecent exposure)*; Lascivious; Obscene; Obscenity.

Lewd person. Necuda, nemrava. Ten, kdo nedodržuje zákony, je zlý, necudný, neřestný, zvrhlý, neslušný, smilný. State v. Harlowe, 174 Wash. 227, 24 P.2d 601.

Lex. Lat. Ve středověké právní vědě je to systém nebo soubor zákonů, jimiž se daný národ nebo lid odlišuje od jiných; není to kodex v moderním slova smyslu, nýbrž souhrn nebo sebrání zákonů nekodifikovaných nebo systematicky neuspořádaných. Též soubor zákonů, které se týkají určitého předmětu, nikoli jen určitého konkrétního národa.

V moderní americké a anglické právní vědě je to systém nebo soubor právních předpisů a norem, psaných nebo nepsaných, nebo ta jejich část, kterou lze použít na specifický případ nebo otázku, považovaných za místní nebo zvláštní pro daný stát, zemi nebo jurisdikci, nebo odlišující se od zákonů nebo pravidel, vztahujících se k témuž předmětu, ovšem existujících na některém jiném místě.

Ve starém anglickém právu soubor nebo sebrání zákonů, obzvláště římské nebo civilní právo. Též forma nebo způsob rozhodování o právu, jako ordál nebo souboj nebo přísaha strany se spolupřisežníky, jako ve formulacích *legem facere, legem vadiare,* atd. Užívá se též ve smyslu zákonných práv nebo občanských práv nebo ochrany, kterou poskytují zákony, jako ve formulaci *legem amittere.* V římském právu zákon; právo.

Tento výraz se často používal jako synonymum *jus,* ve smyslu pravidla občanského chování autoritativně předepsaná k tomu, aby se jimi spravovalo jednání členů organizované právní společnosti.

Slovo *lex* použito v ryze právnickém smyslu znamená zákon, nikoli též právo; kdežto *jus* má jak etický, tak právní význam, tedy nejen zákon, nýbrž též právo. *Lex* se používá ve smyslu konkrétním, kdežto *jus* v abstraktním. V anglickém právu nemáme výraz, který spojuje významy jak právní, tak etické, jako *jus* a jeho francouzský ekvivalent *droit.*

V poněkud omezenějším a konkrétním smyslu šlo o rezoluci přijatou celým římským *„populus"* (patriciové a plebejové) v *comitii* (lidové shromáždění ve starém Římě), z podnětu magistrátu na úrovni senátora, jako byl konzul, praetor nebo diktátor. Takový zákon běžně nesl jméno navrhovatele; jako např. *lex Falcidia, lex Cornelia,* atd.

Právní pravidlo, jež magistráty a lid schválily slavnostním projevením souhlasu.

V poněkud širším a obecnějším smyslu, zákon (bez ohledu na jeho původ) nebo soubor zákonů, vztahujících se k určitému předmětu, a tím odpovídající významu slova „zákon" v některých moderních větách, jako např. „law of evidence" (zákony týkající se dokazování), „law of wills" (zákony upravující otázky spojené s poslední vůlí) atd.

Další specifický význam slova v římské právní vědě je následující: Pozitivní právo, jako opak přirozeného práva. Systém práva odvozený ze zákona „Dvanácti desek" a tvořící základ veškerého římského práva. Podmínky smlouvy mezi soukromými osobami; obligační podmínky. Formulace, kterých se musí užít při určitých příležitostech.

Lex actus. V kolizním právu právo transakce; rozhoduje v situaci, kdy jde o výběr práva.

Lex Aebutia. Zákon, který uvedl a potvrdil nové, jednodušší způsoby podávání soudních žalob.

Lex aequitate gaudet. Zákon si libuje ve spravedlnosti.

Lex aequitate gaudet; appetit perfectum; est norma recti. Zákon si libuje ve spravedlnosti; baží po dokonalosti; je normou toho, co je správné.

Lex aliquando sequitur aequitatem. Zákon někdy následuje ekvitu.

Lex amissa. Osoba ničemná, křivopřisežná, věrolomná nebo stojící mimo zákon.

Lex Anastasiana. Zákon připouštějící jako agnáty děti emancipovaných bratrů a sester. Zákon, který určoval, že třetí osoba, jež koupila nárok nebo dluh za méně než za jeho skutečnou nebo nominální hodnotu, by neměla být oprávněna získat od dlužníka více než zaplacenou cenu se zákonnými úroky.

Lex Angliae. Zákon Anglie. Common law; nebo zdvořilost Anglie.

Lex Angliae est lex misericordiae. Zákon Anglie je zákonem milosrdenství.

Lex Angliae non patitur absurdum. Zákon Anglie netrpí nic absurdního.

Lex Angliae nunquam matris sed semper patris conditionem imitari partum judicat. Zákon Anglie nařizuje, aby dítě následovalo vždy status otce, nikoli matky.

Lex Angliae nunquam sine parliamento mutari potest. Zákon Anglie může změnit pouze parlament.

Lex apostata. To, co je v rozporu se zákonem, to, co je protiprávní.

Lex appareus. Ve starém anglickém a normanském právu zjevný („apparent") nebo nepochybný zákon. Výraz používaný pro soud bojem nebo soubojem, nebo soud ordálem, přičemž *„lex"* zde znamená právní proces. Jako „apparent" se označuje proto, protože žalobce byl povinen uplatnit své právo „jasně" svědectvím svědků, dříve než mohl dosíci příkazu k soudnímu předvolání obžalovaného.

Lex Apuleja *or* **Apuleia.** Zákon poskytující jednomu z několika členů společenství fidepromissorů, který zaplatil více než svou poměrnou část dluhu, právo podat žalobu o odškodnění proti ostatním, jako kdyby mezi nimi existovalo partnerství.

Lex Aquilia. Zákon Aquiliův. Slavný zákon, vyhlášený na návrh tribuna C. Aquilia Galla. A.U.C. 672, nahrazující části dřívějšího zákona „Dvanácti desek"; upravoval náhradu, kterou bylo nutno poskytnout za úmyslné a bezprávné zabití nebo zranění cizího otroka nebo dobytčete. O takovém zabití nebo zranění se říkalo, že je „injurious", působící újmu; latinsky, působící damnum.

Lex Atilia. Zákon Atiliův. Římský zákon navržený tribunem L. Atiliem Regulem, A.U.C. 443, který uložil prétorovi, aby na návrh kohokoli ustanovil poručníka. Platil pouze v městě Římě.

Lex Atinia. Atiniův zákon. Stanovil, že vlastnictví k ukradeným věcech nelze nabýt vydržením *(usucapione).*

Lex baiuvariorum, (baioriorum, *or* **boiorium).** Zákon Bavorů, barbarského evropského národa, poprvé shromážděný (spolu se zákony Franků a Alemannů) Theodorikem I. a nakonec uspořádaný a vyhlášený Dagobertem.

Lex barbara. Barbarské právo. Nazývaly se tak zákony těch národů, jež nebyly poddanými Římského impéria.

Lex beneficialis rei consimili remedium praestat. Blahodárný zákon poskytuje prostředek k uplatnění práva pro podobný případ.